

el moment

Any 1: Núm. 5: Barcelona 8 abril 1931

POLITICA

ART

LITERATURA

Preu: 20 cèntims -- Rambla de Canaletes, núm. 11 -- Subscripció: 2'50 pessetes trimestre

Elecciones!

Elecciones!

Elecciones!

L'enigma del diumenge

Falten ja pocs dies pel magne acon-teixement. El cos electoral, després de deu anys d'inacció forçosa, es dis-posa a actuar. El moment és d'una solemnitat indiscutible. Els polítics tre-ballen de faisó intensa i abassegadora per tal de sumar votants. Cap mitjà és negligit i cap temptativa, omesa. Qui triomfarà?

Heus ací l'enigma del diumenge, el tema de gairebé totes les converses en aquesta setmana. Durant aquests deu anys han succeït fets d'una tras-

ció de centre per a arribar a les mà-ximes afirmacions d'ordre social i de garantia dels seus principis, plante-jant, en topar amb les esmentades candidatures escaduseres, la qüestió del major nombre de possibilitats, per tal de captar, àdhuc, els vots naturals de les mateixes.

Ens permetem creure també que el P. C. R., malgrat una nodrida votació, restarà un xic decebut, cosa ben expli-cable des d'ara, ja que, donada la se-va posició ambigua, en qüestions bà-

cedència tan formidable, que hom no pot preveure la significació i l'abast de la seva influència en la consciència pública. Demés ens trobem davant de deu promocions de nous votants, qui-na manera de pensar no s'és manifesta-da encara de faisó palesa, per bé que hom pugui sospitar-la, tenint en compte la psicologia llur, semblant en molts punts a la dels qui passaren la joventut en les trinxeres de la gran guerra. Finalment, i per ço que fa re-ferència a Barcelona, ens trobem amb una nova divisió territorial de distric-tes i amb una metamorfosi de sectors urbans compresos dintre dels matei-xos, complicant encara més un càlcul de probabilitats que, ja de per sí, fó-ra prou difícil.

Sense volguer presumir de profetes, ens permetem fins avançar que a Bar-celona no votaran un cinquanta per cent d'electors. Motiu? Perquè, ni la "Lliga" amb el seu conservadorisme estantís, ni les esquerres amb les se-ves estridències revolucionàries, poden merèixer la confiança d'aquest gran nucli ciutadà que posa, per damunt de tot, l'interès de la Ciutat.

Ens permetem també creure que la "Lliga" faci més vots dels que tothom pensa, per no haver-hi cap a la dreta —excepte feta d'unes poques candi-datures escaduseres— cap altra força que aixequi bandera, ço que li permet una bella sortida de la còmoda posi-

siques de principis, ni pot satisfer els de la dreta ni als de l'esquerra. Ens permetem creure també, que l'Esque-rra Catalana podrà arribar a la con-vecció de què si és cert, certíssim, que representa una quantitat important d'opinió, aquesta representa, en defi-nitiva, un petit tan per cent —grat sia a Déu— de la nostra ciutat, i ho diem així, perquè els seus radicalis-mes en ço que res té a veure amb el catalanisme són, al nostre jui, un ver-tader perill per a l'esdevenidor de Ca-

Res més ens cal dir, doncs el fracàs del conglomerat republicà-socialista comença amb l'aparició de les candi-datures dividents de més força d'atracció que les oficials, cosa ben explica-ble si es té en compte que aquestes obeeixen a secrets designis del ex-cabdlí, i les altres a la voluntat dels restes, encara importants, d'un partit.

En quan als comunistes, purs, se-gons es proclamen els uns, i obrers i camperols, segons es matisen els al-tres, no sembla que puguin arrossegar la gran massa proletària que té una directriu anarco-sindicalista oposada a tota política. Acertarem? Tot podria ésser. La nostra posició és la d'espec-tadors, no indiferents, ben al contrari, que esperem l'avinentesa per a daval-lar a la palestra, però que, mentre no arribi, saben, per amor a Bar-celona, per amor a Catalunya, restar fermes, incommovibles en el seu lloc.

CATALANISME?

NI CREU NI BARRES

Fa pocs dies, arribaren noves als centres excursionistes de la nostra ter-ra que produïren fonda indignació.

La cèlebre creu alçada en el cim de Matagalls pel gran bisbe Torras i Ba-ges, junt amb la làpida on eren gra-vats els versos que li dedicà Mossèn Cinto, havien estat profanades per uns bàrbars, que les mutilaren amb ferot-gia inqualificable.

Hom ha volgut escatir qui pogues-sin haver estat i s'han fet moltes de conjectures. Tenim de dir, únicament, que, segons les nostres dades, potser s'equivoquen els qui sospiten que la creu i la làpida foren malmeses per gent forastera. Temem, i ho escrivim amb el cor adolorit, que els bàrbars fossin gent nascuda en mala hora en terra catalana, a qui escauria adreçar aquell malviatge al comte de Santa Coloma del poeta.

Es vergonyós que un monument a la Fe de Catalunya, tan estimat per tots els aficionats a la muntanya, tan respectat sempre pels homes de totes llengües i religions que han pu-jat al Matagalls, hagi estat destruït de faisó tan indigna.

El "Centre Artístic de Sant Lluç" ha fet una crida per tal de que, a la major brevetat possible, quedi re-parada, materialment i moralment, la greu injúria. Hi sumem amb el major entusiasme la nostra veu i col·labora-rem en la mida de les nostres forces a la cristiana i patriòtica empresa, pe-rò volem també fer una crida, prou vibrant per a que arribi a tots els àmbits de la Pàtria, per tal que Ca-talunya es redreci vigorosament con-tra els mals catalans que, renegant de la tradició de la nostra terra, i blasmant al seu espiritualisme secu-lar, imbueixen en el cor de les joves promocions catalanistes el menyspreu del nostre gloriós passat i l'arrecona-ment, primer, i l'abolició després, de tot principi religiós, substituint l'em-blema Redemptor per l'estrella de cinc puntes dels "sense Déu". És un cas de consciència i de dignitat, i si es vol salvar Catalunya de l'abisme on l'empenyen els sectarismes que exploten el catalanisme i l'abrandament de les seves joventuts, és necessari que tots els que estimen Catalunya i la seva es-piritualitat, es disposin a un esforç màxim per tal d'orientar degudament els corrents patriòtics.

Adés ha aparegut totesjuda la creu de Matagalls, demà ho seria un altre

(Segueix a la 8ª plana)

Dretes i esquerres?

Res de tan arbitrari com aquest apel·latiu. La teoria relativista en fóra millor aplicada, per tal com la dreta i l'esquerra estan en funció exclusiva de l'observador i encara del seu miratge. Així i tot, aquests mots volen classifi-car les agrupacions humanes.

Es un de tants mal-entesos, o si vo-leu, un de tants convencionalismes ver-bals, que serveixen per a cobrir artifi-cis buits d'idealitat, però que engres-quen, a favor o contra, les multituds altes i baixes, que d'un mot en fan una senyera.

Nosaltres no ens hi conformem amb una catalogació tan subjectiva i per això mateix inconsistent. Ja ho sabem que malgrat hom hagi protestat de l'apel·latiu demostrant-ne la fal·làcia, aquest continua i probablement conti-nuarà com una classificació transcen-dental. No voldríem, però, que fos per culpa nostra.

La confusió primera deriva d'adjecti-var alhora, amb un sol mot una plu-ralitat de manifestacions humanes que la vida real freqüentment torna con-tradictòries.

Com és aplicat amb preferència a les idees i activitats religioses, social i polítiques, sovint hom cau en l'error, involuntari o intencionat, de classificar un home o una agrupació a la dreta o a l'esquerra, mirant tan sols les idees professades en un dels tres aspectes, per més que llur idealitat en els altres reclami una classificació contrària.

Aquest error puja de to en tractar-se de l'ideal religiós, o més ben dit—a casa nostra—de l'ideal catòlic.

Cal reconèixer, tanmateix, que en aquest aspecte, a l'apel·latiu se li dó-na un significat no gens confusionari. Dreta, vol dir afirmació catòlica; es-querra, és la negació. Si l'apel·latiu, doncs, es concretés al susdit ideari, la màxima glòria nostra fóra ésser cata-logats a la dreta; i no diem a l'extre-ma dreta, perquè el catolicisme no té extrems, com no en té la veritat, tot i tenint graus la seva pràctica.

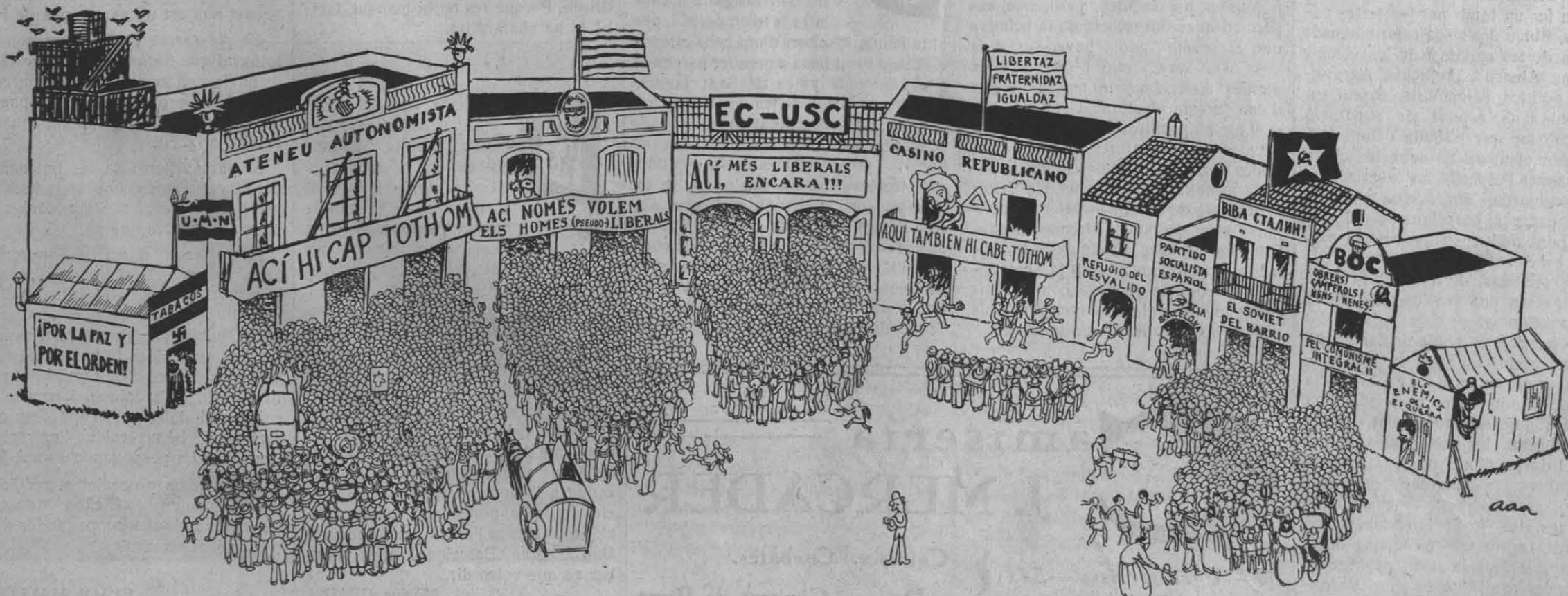
La confusió comença a voler vincu-lar la dreta religiosa amb les nomena-des dretes socials i polítiques, que aci es prenen com a sinònim de plutocrà-cia, conservadurisme, centralisme, ab-solutisme i tot allò que en un sentit o un altre vol dir injustícia, opressió, reculament. I es destaca encara la con-fusió quan es predica, sense escrúpol, que la dreta religiosa és la causant i

la responsable de les susdites tares socials i polítiques. El sectarisme arri-ba fins a perdonar els pecats socials i polítics com a premi a la irreligiosi-tat. Quants plutòcrates són aureolats d'esquerrisme ultrancer pel seu mece-natge irreligiós o immoral!

I això ja no està bé, com no ho està acusar les doctrines religioses de les injustícies socials, sapiguient com aquestes deriven, tanmateix, del libe-ralisme econòmic. Tampoc es juga net motejant, a gratient, determinades agrupacions polítiques d'absolutistes i reaccionàries, tot i no haver estat su-perades en generositat, pel fet de pre-sidir-les un principi religiós, de sí ma-teix antitètic d'aquestes nafres paga-nes que el Renaixement exalçà i que el neo-cessarisme malda per a copiar amb tota mena de dictadures socials i polítiques.

D'antuvi —i amb el propòsit d'in-sistir-hi— reconeixem de grat que les nomenades dretes socials s'han volgut emparar de la religió, per a que aque-sta les guardés, així com les políti-ques han caigut, massa sovint, en el sofisme d'invocar principis teològics amb l'intent d'imposar teories acci-dentals i condemnar les contràries. Baldament calgui rectificar, i, sigui quin sigui el criteri aliè en tot allò que és opinable, nosaltres, tot glo-riant-nos del cognom de catòlics, i tanmateix per això volem restar in-contaminats d'aquelles dretes d'inte-ressos que posen l'ordre material da-munt tot desordre ètic i jurídic, i d'a-quelles altres dretes polítiques arrapa-des a l'"statu-quo" a un sentit regres-siu, tant se val; perquè entenem que la nostra fe ens agermana amb la justícia i amb la dignitat i la llibertat dels homes i dels pobles, que son fa-rell segur del veritable progrés.

Si per abominar la present estructu-ració econòmica, cobejant-ne altra de més perfecta, en la qual fos elevat i redimit el món proletari, fóssim mo-tejats d'esquerrans, no ens posaríem cap pedra al fetge. I si també se'ns ar-renglerés a l'esquerra per declarar-nos demòcrates, defensors de l'auto-determinació de les nacionalitats i de la mutabilitat dels sistemes polítics, tampoc ens hi capicariem; pensant una vegada més, que els sols preju-dicis verbalistes no poden macular un ideari ni han d'entrebancar una actua-ció.

LA FIRA DEL DIUMENGE

BARCELONA CAP I CASAL

APUNTS

"Què és gran Barcelona!" Heu ací una expressió que àdhuc en converses vulgars brolla espontàniament de molts llavis. Veritablement, Barcelona és molt gran, incommensurablement més de ço que molts creuen. La grandesa d'una ciutat, al meu entendre, no deu pas apreciar-se per un mil·lenar més o menys dels seus veïns, ni per unes dotzenes d'edificacions noves, ni per l'amplària de llurs vies urbanes. Hi ha en les grans ciutats altres elements, demés dels purament materials, més remarcables quan es tracta de fer una ponderació de llur grandesa. Sense que vulgui mostrar-me partidari d'una teoria absorbent, que pugna sempre amb les valors històriques i tradicionals de cada poble, ni sense que vulgui encara menys incidir en un centralisme abassegador i catastròfic, cal reconèixer la força que Barcelona exerceix damunt totes les ciutats catalanes, i declarar-nos del costat de la influència remarcable que tenen damunt de les organitzacions de tots els ordres dins dels pobles catalans les organitzacions barcelonines. Jo m'atreveixo a declarar aquest pregon reconeixement. Jo que no he nascut a Barcelona i que sento per la meua estimada terra empordanesa tots els meus afectes.

Això no vol dir, de cap manera, que els pobles de Catalunya siguin una continuació barcelonina, ni que Barcelona hagi d'absorbir amb la seva forta empena la vida de les ciutats i de les viles tan diverses, per cert, amb riques matisacions pròpies i ben albiradores. Si, però, que cal confessar que cada dia que passa, la influència de Barcelona enfora es tradueix en una Catalunya endins.

La facilitat de comunicacions, la florent profusió dels avenços mecànics, la intensificació estimable de la cultura, les relacions comercials a base d'un funcionament i d'un desenvolupament moderns, les conquestes encara migrades del turisme i una pila més de causes, han apropiat igualment Barcelona a la resta de Catalunya i els catalans no barcelonins a la nostra ciutat. I aquesta multiforme relació i la freqüència de comunicació que se'n deriva és la lliçó vivent de cada dia, de cada hora, que fa esvaïr benhauradament les diferències i els reïls, que fa esfumar les maliances, acoblant sota d'un mateix horitzó cultural i sentimental tots els homes de les terres catalanes.

El fenomen és interessant i pot considerar-se com el resultat d'una lluita en la qual no hi ha hagut vencedor ni vençut.

Aquest saludable efecte de cordialitat i d'intel·ligència és obra de la cultura, en primer terme. L'extensió cultural l'ha portada Barcelona a totes les terres catalanes per una diversitat de mitjans distints: implantació de biblioteques, profusió de publicacions, festes a honor de la vellesa, Jocs Florals, conferències, radiodifusió, etc. Aneu a fer un tomb per les terres catalanes, fibleu una mica espiritualment la vida de les ciutats i de les viles, i trobareu Ateneus, Sindicats, Agrupaments polítics, setmanaris, nascut tot a impuls d'un esperit de superació del localisme que treballa i lluita per tal d'anar insuflant en aquestes obres meritífimes l'esperit i les orientacions que estructurin i donen vida a les del mateix ordre a Barcelona. Catalunya va reeixint amb un ritme català més acurat i més conscient en totes les coses que presenta, de fet, tota la terra catalana com una perllongació de la vida barcelonina.

Unes hores a un poble us convencrà de tot això. El parlar, les cançons, les converses, els jocs, les aficions dels joves de divuit a vint anys són, una mica desfigurats, naturalment, la boxa, el futbol, les incidències polítiques, el darrer film d'amor, la polèmica de premsa, la conferència de relleu, tot allò que absorbeix l'atenció i les converses dels joves barcelonins.

Aquesta apreciació és la que dona la interpretació més justa de l'exclamació popular: "Què és gran Barcelona!" J. SOLER JANER

FILM CIUTADÀ

Nit. Al carrer de la Canuda; gran aglomeració davant la Sala Mozart; autos que van i vénen; comentaris acalorats; cambrers que entren amb safates plenes de sandwiches i cerveses i surten comptant diners; cigarretes a mig cremar, tirades nerviosament; cares rialleres; cares estirades. Els vianants s'aturen esperant sentir els llunyans acords d'un concert de primera categoria o els pinyols d'una conferència de qualitat. Res d'això. Se sent només un xivari inexplicable. Un miting electoral? Un miting precisament, no, però un acte electoral, sí. El Col·legi Oficial de Metges de Barcelona "y su provincia" elegeix nova Junta. Hi ha gairebé tots els metges de ciutat. Aïllats, si algú cau malalt d'urgència aquesta nit. Els metges avui tenen feina. La política pretén envair el Col·legi. Els metges que tant abunden—per què serà?—en les rengleres esquerristes des del P. C. R. fins al comunisme, s'han coaligat i amb una candidatura, treballada a consciència, dies i més dies, enviada, tres voltes, col·legiat per col·legiat, invocant tots els principis haguts i per haver, de liberalisme, democràcia, etc., etc., van a la lluita per tal de portar a la presidència del Col·legi el doctor Puig i Sais. Però la Lliga — aquesta ditxosa Lliga! — els surt al pas i repeteix el: "no passareu" de Verdún i, com sempre, la Lliga compta amb els seus, no gaires, i amb tots els altres que no són seus però tampoc, molt menys, són dels altres, i, està clar, obté el primer èxit electoral, derrotant la coalició esquerrista per mil i pico de vots contra cinc-cents. Els doctors han lluitat una gran batalla on no han mancat les notes més pintoresques. Les primeres clarors del matí sorprenden els escrutadors en plena funció. N'hi ha que ja no van a dormir esperant l'arribada de Cambó amb l'expressió de Madrid, per tal de donar-li la nova del primer èxit electoral de la Lliga a base dels vots dels qui no en són.

A l'Ajuntament. Aute de fe solemníssim. Després de la sessió i conseqüència d'un prec del senyor Massot, són llançades a les flames, en presència de regidors, periodistes i funcionaris, les llistes que la dictadura obligà a signar als darrers, expressant un fervor unitari i centralista que no apareixia gaire clar. Ventura Gassol cantà segurament amb versos d'exaltació joiosa l'holocauste vesperal acomplert en la fogaina de la calefacció. Felicitem a Massot per la idea, però, que ens permeti dues observacions: la primera que la crema podia haver-se fet fa cosa d'un any i mig i que, ara, en vigílies d'eleccions fa massa l'efecte d'una facècia electoral, i segona, que si el foc ha purificat els funcionaris del pecat d'unes signatures, caldria que es donés per finalida la quarentena imposada a molts d'ells que per les tristes necessitats de la vida es veieren "obligats" a fer de pupins circumstancials. Quan es dignifica als de dalt que col·laboren positivament amb la Dictadura i àdhuc se'ls proposa com a regidors, no s'hi val, a mantenir per als d'abaix un rigorisme que fa sang...

A la Catedral. Assisteix al sagrat ofici de la diada l'Ajuntament en corporació, per bé que aquesta queda reduïda a nou senyors: tres de la Lliga, tres d'Acció Catalana i tres primers contribuents. Els qui vulguin seguir les normes electorals de la Junta Diocesana, es veuran en un conflicte. Hom diu que aquesta coincidència no és casual i que potser el senyor Maynés tingué cura, a darrera hora, de comprovar si els seus eren minoria, en quin cas hauria fet el sacrifici de sumar-se a la Corporació. No calia tanmateix que l'esquerrista capdavanter del grup regionalista a l'Ajuntament es prengués tal molèstia; a la nit, trencant els costums tradicionals i el respecte a la ciutat religiosa, "La Nau", el gran rotatiu del P. C. R., era cridada pels carrers i places de Barcelona desvaixant escrípsols de la gent d'església a propòsit de noms a votar i, era cridada juntament amb un no menys important rotatiu, "La Noche", òrgan del mai prou comentat i discutit senyor Pich i Pon, feligrés honorari d'una certa parròquia barcelonina.

Constatem amb satisfacció que el nombre de "manolas" ha quedat reduït al just per a fer el ridícul. Ens hem tret de sobre un provincialisme que tenia caire d'"espanyolada" i que sols interessava als turistes que s'estenien a trobar la cèlebre andalus de Barcelona del poeta francès, no gens menys que al bell dessor del pont afiligranat del carrer del Bisbe. Ara, d'això, a la supressió d'aquells formosos mantons i "pollitas" en què les blondes de la costa llueïen l'art de les nostres puntaires, hi va una sensible diferència, i és de doldre que les dames barcelonines no sentin una major afecció per les tradicions de casa. Recordem la desaparició del darrer copalta en aquests dies amb una certa enyorança. Anem perdent personalitat i aviat semblarem maniquís de baçar de robes fetes, amb etiqueta, si es vol, de París o de Londres. Es igual. Però sembla que les nostres dones, d'un gust tan exquisit en el vestir, no haurien de resignar-s'hi i haurien de mantenir per a qualsevol dia la indumentària apropiada i característica, rebutjant els vestits de "serie".

Nit de caramelles i d'estrenes en els teatres i cinemes, més d'aquests que d'aquelles. El temps no convidava gaire a cantar a la intempèrie, i, per altra banda, els chors d'una certa categoria tenen prou feina a prendre part en el concurs de la plaça de Sant Jaume. Els de menys volada, en nombre escàs, es passen la nit seguint cases de personatges que, debades, ni surten al balcó — potser no hi són — i recollint els elements indispensables per a la clàssica sortida. L'èxit correspon als espectacles. Soldevila ha dit al "Full de Dietari" d'avui que hi anirem a corrua feta amb una alegria d'infants o d'adolescents que esperen veure la funció mai vista. Literatura tan mateix. Val a dir que el paràgraf es colofó

d'un altre en què apunta el subtil volteranisme, sota la crítica "souple" d'un enrariment de la circulació en forma "impressionant i litúrgica" i d'un parèntesi d'espectacles que fa cara de durar i al que tothom s'ha ayesat—agradosa "relache". Soldevila no perd ocasió. La seva roda dentada no para mai i encaixa sempre els mateixos temes. Bon rotari, però l'obsessió, d'un cert mal gust. No us sembla, Soldevila?

Festa milenària que des del Cristianisme, és record i penyor de Resurrecció i s'escau, seguint el calendari que dicta Madona la Lluna, quan la Natura també ressorgeix, després del somni letal de l'hivern... Enguany, el dia magne ens ha resultat ennuvolat i rúfol, deixant-nos tan sols fruit a estones del blau esblaimat i el sol tebi dels primers jorns de primavera. Temps a posta per mantenir viu i extremar, encara, el desequilibri nerviós que comporta la febre electoral. Més que les mones i els béns passejats triomfalment pels fillols; més que els ardis excursionistes i les colles barrilaires de fontades; més que les famílies de tots els senyors Esteves i Esteves que, tal dia com avui, fan la clàssica sortida; hom no veu pels carrers més que ciutadans que van o vénen del miting dels seus, discuteixen possibilitats i probabilitats, parlen de triomfs i fracassos, enliren o ensorren candidats i, sobretot, parlen malament... de tots els qui no són del respectiu grup. El règim i la Lliga baten el rècord dels vituperis, i, per aquesta vegada, "el clero" queda reduït a segon terme. La resta dels ciutadans, els benhaurats veïns de la ciutat "alegre i confiada", malgrat la seva densitat, apareixen avui com unes boires incolores i silents que discorren sense esma pels carrers i places. La política ho abassega tot. Des dels escenaris de teatres i cinemes, els oradors de quiscuna bandera llanceïn anatemes i defineixin àdhuc la catalanitat dels individus; tots diuen o venen a dir: El qui no pensa com nosaltres o no hi està, no és bon català, no és ni català. Cada miting és un foguerol abrandat on crema fins el sentit comú. El meridionalisme encén ànimes i cossos. En lloc de la Pàsqua cristiana, hom sembla trobar-se en el brunzent Ramadan de qualque ciutat d'altra banda de l'estret; el nombre de banderes i llurs colors abrivades, la cridòria dels uns i el "xau-xau" dels altres, la musiqueta grinyolant i atabaladora d'uns mateixos tòpics en recerca de l'encantament de l'elector, i, sobretot, la manca absoluta de creus o d'altre signe cristià, completen la iHusió. Perquè res no hi manqui, també hi ha shafardites...

Digne corolari de la Pàsqua d'enguany. Mal temps i pluja. Més mitings. Un pro-amnistia. Les autoritats prenen avui mesures extraordinàries i les precaucions tenen avui una aparatositat remarcable. Els pacífics catalans que encara "baixen" a Barcelona per les festes (?) d'aquests dies, es troben un xic decebuts i per posar-se a to, us relaten les aferissades lluites que, en les poblacions llurs, sostenen els de dalt i els d'abaix, malgrat que, moltes vegades, tots pensin igual. Hom intenta de desxifrar-los-hi l'entrellat dels tres cents i pico de candidats proclamats ahir, però és en debades; a mig camí, per tal de lliurar-se a l'esforç que suposa la retenció de tants noms, cognoms i filiacions, us trenca l'oració un sorneguer: Què és gran, Barcelona! Aneu a saber ço que volen dir...

De dia i de nit

Misèria teatral

Tristíssim dissabte de Glòria teatral. La temporada de primavera s'ha iniciat en els nostres teatres de català, amb una floració d'obres exòtiques. A l'Espanyol, "L'Equipage"; a Romea, "Els criminals"; a Novetats, "Màrius". Tot obres estrangeres. Res de casa.

La impressió d'aquest dissabte de Glòria no és gens afalagadora per als nostres dramaturgs. A qui cal oferir-ne les primícies d'aquesta amnèsia? És a les empreses o és als autors?

Admiro sincerament els uns i els altres perquè llurs tasques tenen limitats moments de satisfacció. El públic no comprèn l'esforç de mantenir un teatre tots els dies de la setmana amb cinc fileres de butaques mig plenes. Tampoc cossa la defallença moral que per a l'autor representa veure la seva obra mantenir-se treballosament deu dies a l'escena.

Si el públic s'enlluerna fàcilment amb un nom estranger al cartell o una presentació trasbalsadora de procedència exòtica, les empreses cerquen aquest guany segur i els autors s'entretenen en la tasca menys fatigosa de la traducció.

I qui gosarà negar que una obra com "La mare de Hamlet", del nostre Millàs Raurell, és imponderablement millor que "Els criminals", de Bruckner?

No patirem tots plegats d'un afany desmesurat de civilització exòtica i negligirem excessivament les nostres valors positives?

Reclams poètics

No pot dir-se que estiguem rerassegats en el ram de la propaganda comercial. Des del reclam periodístic fins a la propaganda lluminosa que destrueix tot concepte de l'estètica urbana en el terrats i façanes de les cases centrífues, tota la gama dels procediments universalment acceptats per a entestar eficaçment al magí del públic la bonesa d'un article, l'anunci d'una rebaixa de preus o el reclam d'un espectacle, té a la nostra ciutat un ample camp d'experimentació.

Per a estar perfectament "a la page" no ens manca fins i tot un flamant "Publi-Club" que és recés tècnic gens negligible i on troba ressó tot avenç publicitari.

Jo voldria assenyalar com caldria enorgullir-nos que tota novetat en aquest nou art no ens ve pas de fora.

En ple carrer de Pelai un conegut fotògraf que ha fet ja el clàssic retrat de nuvis a quatre generacions barcelonines, té un procediment de propaganda del seu establiment, completament inèdit i original.

Si passeu per sota les balconades del dit establiment, una xerradissa alegre i harmònica d'ocells us farà alçar la vista, vulgues que no.

La col·lecció d'ocells —perdoneu amic Civera que empri un dels vostres mots més cars — és notabilíssima; allí, pinsans, cadernerres i rossinyols, hàbils cantaires, fan a tothora les més exquisides filigranes. Si teniu una minsa engruna de sensibilitat poètica, us hi embadalireu. I mentre escolteu amb delectança l'optimista concert vocal, bé us caldrà llegir rètols i anuncis. La propaganda estarà feta.

Davant d'un procediment publicitari tan insinuant i poètic, on queden les barroeries i eixutes propagandes d'importació americana?

Camiseria J. MERCADER

34 — Portaferrissa — 34
PREU FIXE

Camises, Corbates,
Gèneres de Punt

Màrius GRAU

ELADI MALLOL

HORITZONS INTERNACIONALS

L' «ANSCHLUSS»

Cap a la unió Austro-Alemanya

Les Cancelleries han accelerat el seu ritme aquests últims dies, preses d'una viva emoció. La premsa internacional s'ha sentit trasbalsada per un esdeveniment inòit. Una paraula s'ha internacionalitzat ràpidament i, si no a pronunciar-la, ens hem habituats a llegir-la: "Anschluss".

Aquest mot revés ha trasbalsat la vella Europa. França, Itàlia i la Petita Entesa, l'han tramès al món com a signe de perill, com un S. O. S. advertidor. Alemanya, Àustria i Hongria l'han camuflat amb altres noms, però en el fons, del fons el saluden amb la joia d'una esperança, per a l'aconseguint de la qual, s'ha fet el primer pas.

Recordeu que fa un any i mig el doctor Schober, canceller, llavors, d'Àustria, visitava Berlín. El doctor Curtius, hereu de Stresemann a la cartera d'Afers Estrangers a Alemanya, l'hi tornava no fa gaire gentiment la visita. Els dos fets que produïren un cert recel a França, han tingut la conseqüència lògica: l'apropament plasmat en un projecte d'unió duanera dels dos Estats germànics.

Dr. Curtius
Ministre d'A. E. d'Alemanya

Cal convenir que el projecte al·ludit és un ardit "balon d'essai" llançat per Alemanya, per a fer que el problema d'una possible unió austro-alemanya prengui estat en la consciència europea. El procediment l'ha emprat la diplomàcia del Reich moltes vegades després de la guerra per a trencar una a una les malles del Tractat de Versalles, i val a dir que li ha reeixit fins ara. Aquesta vegada, però, caldrà el més hàbil dels esforços perquè l'èxit afavoreixi l'intent.

L'«Anschluss» — o sigui la unió política de l'Àustria a Alemanya per a formar el gran Estat central d'Europa,

la "Mitteleuropa" — és, des de la signatura dels tractats de Versalles i Saint Germain, l'ideal dels dos pobles.

Àustria és una nació híbrida, un monstre amb un cap enorme recolzant-se sobre un cos esquifit. Pot dir-se que Àustria és Viena, ja que el seu "land" és reduït i pobre. Els tractats no sols li prengueren el domini sobre els pobles amb característiques diferencials sobre els quals dominava, si no fins i tot la mutilaren de sectors territorials ben autòctons en benefici dels estats que la volten. Els vencedors, amb l'afany d'ofegar de bon principi tota possible revifalla, deixaren Àustria empresonada dintre d'un cercle estret de fronteres tan artificials com ho eren els amplexos límits de l'Imperi dels Habsburgs.

Els confeccionadors del Tractat de Saint Germain, veieren el perill de deixar l'Àustria invàlida al costat de la influència d'Alemanya i intentaren constrenyir aquella dins d'un estret aparell ortopèdic de restriccions i alhora cuidar el monstre dintre d'una incubadora econòmica formada per emprèstits que li permetés d'anar tirant.

Tots els artificis, però, es trenquen empesos per les realitats vives. I Àustria que de fa un segle gira com un satèl·lit al voltant d'Alemanya, en trobar-se empobrida i misèrrima rodejada d'estats hostils, amb dificultats d'expansió, fatalment havia d'inclinar-se cap a Alemanya, la unió amb la qual per raons ètniques, racials i econòmiques, ha d'ésser per a ella un ressorgiment.

Potser és aquest un dels punts neuràlgics de la política europea.

Comprentent-ho així, Alemanya en el seu llarg pelegrinatge de redreçament ha plantejat tots els problemes i ha deixat aquell de banda. De concessió en concessió ha aconseguit el màxim d'avantatges en tots els ordres. Cal dir que per a obtenir aquest resultat ha deixat que es projectés extraoficialment el problema de l'«Anschluss» sobre els altres que es debatien.

Això li ha facilitat la tasca, puix que França al davant dels altres Estats afectats, anava afluixant la mà amb més por que generositat per tal de desviar el possible plantejament de la temuda qüestió.

Alemanya, que ha dirigit fins ara la partida, es juga en aquests moments una carta d'importància.

La projectada unió duanera que tant d'enrenou està moguent, no és l'«Anschluss», per més que digui la

Al "Carnavalet" de Paris

La revolució francesa vista avui

En el cor del vell París, amarat de llegendes, que embolcalla, sovint, la boïra opalina que s'alça del Sena, tèrbol i rondinaire, "rue Culture Sainte Catherine", l'"Hotel Carnavalet", adora-ble antigalla, lligada a la vida de Mme. de Sévigné, ofereix, anualment, una exposició retrospectiva, on les recerques dels historiadors no són lletra morta, ni les troballes dels col·leccionistes, cosa inanimada. La sensibilitat que de l'època, objecte de l'exposició, tenen llurs organitzadors, els permet reconstituir-ne l'ambient d'una faïso tan completa i minuciosa, que, els records assoleixen en ell la seva màxima emotivitat i les anècdotes us fan reviure les ombres humanes que en foren els actors, fins a pressentir-ne gairebé una misteriosa aparició.

Enguany li ha tocat el torn al París 1793-1795, del quatre d'agost al divuit Bromari. Res ha estat negligit per a crear, més que un marc addient, una atmosfera apropiada: decorats, làmpares, mobles, canalobres, miralls, figulines, vanos, llibres, vestits... i, no solament peces conegudes, irregularitats, rareses.

Les figures i les escenes que la pintura i el gravat us posen davant dels ulls prenen en ella una valor estranya, i tenen tal força d'evocació, que, per poc que us hi entregueu, viviu, uns moments, aquella posta de sol de roigs i negres tràgics, en què la màquina "filantròpica" de Guillotin, segà, amb les flors de llis, les roses més belles de França. Els carrerons de lloses desiguals, on la multitud es congrega enardida; les grans places de línia

premsa francesa; però és el camí per arribar-hi. L'hàbil argumentació del doctor Curtius, prenent que l'acord projectat és el primer pas per a la constitució de la unió econòmica europea preconitzada pel pacificador maxim M. Briand, no passa d'ésser un subterfugi.

El Zollverein — unió econòmica dels estats alemanys independents — creà el segle passat l'Imperi alemany. La unió duanera projectada, que preveu la supressió total dels drets de duana entre ambdós països germans, aconduiria per raó de lògica ineluctable, a la fusió política.

Si tots els països han rebut la notícia amb una profunda expectació, a França — hipersensible en aquestes qüestions — l'excitació produïda ha estat de les més vives. La temença d'una Alemanya gran, l'aspecte de la Mitteleuropa, han ennegrit els horitzons; i la protesta francesa ha tingut ressò en les petites nacions amigues. Per fi sembla que el derivatiu de posar la qüestió a la resolució de la Societat de les Nacions ha apaivagat una mica l'excitació inicial.

Però el doctor Curtius i el doctor Schober deuen somriure satisfets. Portar la qüestió a Ginebra no és donar-li un estat de fet? Quants problemes no ha resolt Alemanya els darrers sis anys seguint aquest tràmit!

Si la unió suara iniciada dels dos pobles germànics cal acceptar-la com un dret d'estricta justícia, és de temer, però, que no sigui el camí d'una creixença excessiva de la potència alemanya que la porti a excessos hegemònics.

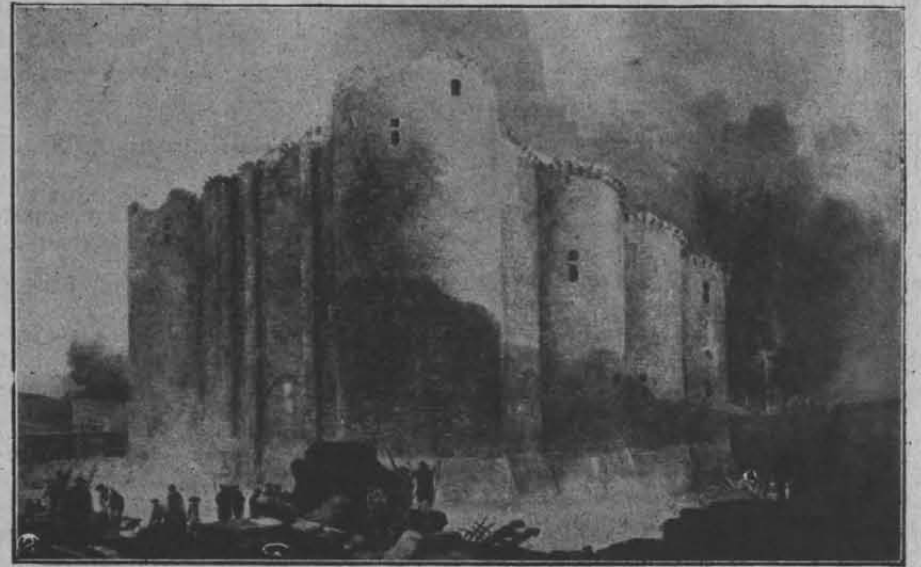
Cal pensar que la trajectòria a seguir per a arribar a aqueixes conseqüències, comporta encara un llarg espai de temps.

Mentrestant queda l'esperança que l'ocell de pau faci a Europa un niu en cada cor.

J. V.

clàssica, on la revolució triomfant arrossegava els canons i arborava les armes com estandards; els ravals on els fugitius mercaderen l'alliberació, les escenes del Temple o de les Tulleries, de la Bastilla o de Saint Denis, de Versalles o de Saint Lazare, recollides per

exemple, els ressentiments haurien malograt, i, si avui es pot fer, encara, l'elogi de la revolució francesa, emprant la fraseologia vàlua i sonora dels demàgogs del segle passat, no és menys cert que no ja des d'un punt d'obir realista i aristòcrata, però, adhuc, des

La presa de la Bastilla segons una pintura de l'època

pinzells o llapis coneguts o anònims, donen a la visió que tinguessiu de la revolució francesa, a través de les estampes o dels llibres que hagin pervenut fins a vosaltres, una amplitud, i, alhora, un enfocament tan precís, que podeu apreciar en la munier i riquesa de detalls, adhuc els aspectes més íntims d'aquella gran sotragada de què encara es ressent el món.

Res, però, tan notable com l'abundant i triada iconografia. Els trets fisiònòmics, les actituds, les indumentàries, aspectes de major subtilitat, us permeten llargues consideracions psi-

Maria Antonietta
Retrat al pastel per Kucharski
(Col·l. del Duc de Cars)

cològiques que podeu, encara, ampliar i contrastar adhuc amb records d'una categoria excepcional que produeixen en l'esperit més indiferent un calfred inexplicable.

Davant d'aquesta sèrie de retrats i peces de convicció — permeteu-me el mot — molts judicis, formulats massa de pressa o amb un apassionament desolador, trontollen i s'esberlen. S'ha escrit la història, tendenciosament, cap a la dreta o cap a l'esquerra, però sempre amb una finalitat preconcebuda, a la que s'han subjectat les pobres vides humanes dels qui ja no són, fent-les objecte d'elogis i vituperis de peu forçat. Sortosament el temps esmortueix els entusiasmes i deixata les amors i els odis, fent possible una revisió que ara fa cinquanta anys, per

d'un pla d'imparcialitat i sinceritat absolutes, pot fer-se'n una crítica severa i dura. No cal endinsar-se en els àmbits de la filosofia i de la política amb risc de perdre's en la discussió d'idees abstractes; n'hi ha, ben bé prou, amb aprofitar el material humà que encara ens resta d'ella i cercar-ne el significat pregon. En aquest aspecte, l'exposició retrospectiva del "Carnavalet" té una gran importància. Hi ha detalls en la figura, en la vida íntima, en el desenvolupament de la personalitat, que diuen més que ço que pot dir un llibre. El "Mirabeau", de Boze; el "Saint Just", de David; el "Marat", de Martin de Grenoble, i el "Robespierre", de Moreau la Jeune, posem per cas, acusen temperaments i passions que ens expliquen llurs actes i ens deixen entreveure tota la misèria moral que covava en el seu esperit. Per contra, aquella "Maria Antonietta", de Kucharsky, que reproduïm ací, té tota la valor d'una reivindicació i ens fa comprendre la dignitat i altesa d'ànim amb què sapigué suportar les més grans dolors fins a poder escriure el dia de la seva execució en el llibre de resos, aquelles paraules que no poden llegir-se amb indiferència "Mon Dieu! ayez pitié de moi! Mes yeux n'ont plus de larmes pour pleurer pour vous, mes pauvres enfants, Adieu, Adieu!" I el retrat de la princesa de Mònaco, l'última víctima del Terror, no us dona la clau d'aquella lletra adreçada al ciutadà Fouquier-Tinville i d'aquella trena rossa dins un gran medalló, trena que per tal que arribés pura a les mans dels seus fills volgué tallar ella mateixa, retardant unes quantes hores l'execució? Les víctimes de la Revolució francesa mereixen ésser conegudes tal com eren, que no fou el major imperi la mort, sinó el lloc i les circumstàncies del carrer que s'abocaren damunt de llurs cadàvers. Es una tasca que la veritat històrica imposa.

L'exposició del "Carnavalet" fa molta llum sobre persones i fets que han arribat a nosaltres amb tructatges de mala fe evident. Baldament, la presideixi un criteri estètic, i que tingui una reeixida significació d'art, facilita considerablement aquesta tasca.

SALVADOR CARBONELL

El Palau del Parlament a Viena

EL TEATRE

LES ESTRENES DEL DISSABTE DE GLÒRIA

“ELS CRIMINALS”

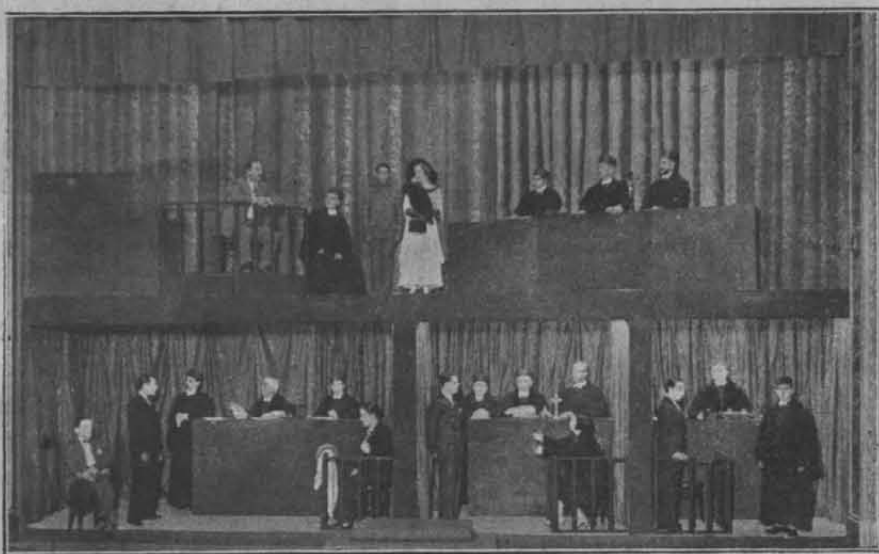
Drama en tres actes, de P. Brückner.
traducció de Millàs Raurell.

Uns cartells i unes notes de comptaduria als diaris explicant la novetat d'aquesta obra, feren curullar el teatre Romea, la nit del dissabte.

El nostre públic continua essent assequible als ardits escènics. Tot allò que no rutlli pels camins de cada dia, li interessa. Busca més la novetat que el valor intrínsec. Infantivol o estragat de gust? Potser les dues coses a la vegada. Però, sobretot, una desmesurada devoció a l'exotisme.

Cal dir que en aquest aspecte “Els

Prou es veu que el cinema té una marcada influència sobre la nova modalitat de maquinisme escènic ideat per Brückner. És necessitat d'un major dinamisme en l'acció ço que porta els autors a cercar les noves fórmules d'estructuració de les obres. Es aquella necessitat que produï el “Procés de Mary Dugan” i “El Carrer”, que són, entre totes les que han cercat en la maquinària escènica tipus “kolossal”, el dinamisme perseguit, les més reeixides.

«Els Criminals», (una escena del segon acte)

Fot. Sagarra

Criminals” han de satisfer-lo, per més que ho lamentem. L'obra té una estructuració escènica totalment inèdita fins ara, i per altra part, gosariem dir que molt pocs autors nostres s'atrevirien a portar a l'escena aspectes tan canalles de la vida com els que ens són oferts en “Els Criminals”.

L'obra de Brückner segueix el camí iniciat pel “Procés de Mary Dugan” i seguit després en “El carrer” i “El faquir Bengapur”. Com en aquelles obres, la novetat en la “mise en scène” és el seu major atractiu.

Enlairat el teló, l'espectador veu l'escenari dividit en dos pisos i set escenes distintes. Són les diverses habitacions d'una casa de lloguer. Tament una enorme casa de nines. Al segon acte, el truc persisteix: som al Palau de Justícia i l'escena ens mostra quatre sales d'Audiència on es celebren altres tants judicis. Al tercer acte reprèn la visió de la casa d'estadants.

La idea de Brückner és agosarada en pretendre fer jugar harmònicament els diversos escenaris. Cal dir, però, que el seu mateix atreviment li simplifica la feina. Allò que és més difícil per a un dramaturg, és precisament fer presents en escena, d'una manera que no violentin l'acció, els fets que es desenvolupen fora d'ella i que és necessari que l'espectador conegui per tal d'encadenar lògicament l'argument. Aquesta dificultat de l'artifici escènic, que és la que major mèrit dona a l'autor si sap resoldre-la hàbilment, en “Els Criminals” és superada per la facilitat de moure les figures en els diversos escenaris i produir les accions subalternes a conveniència de l'autor.

La concepció escènica de Brückner és potser la més revolucionària en el gènere; però també la més artificiosa. Si el públic, davant un escenari sol, pot sostraure's moltes vegades a la ficció teatral, amb els múltiples escenaris a la vista no pot, per més que vulgui, evadir-se a l'artifici. La participació esquemàtica de l'escena, el subjecte a l'evidència teatral.

Es per això que, després de l'experiència d'aquest primer assaig, es de creure que el nou modisme no tindrà seguidors.

A Brückner no li ha valgut l'originalitat del procediment. Si ha tingut la iniciativa, no té prou altura com autor dramàtic per emprar-la amb eficàcia.

La dinàmica que li ofereix la nova tècnica de l'escena, se li escapa dels dits per manca d'agilitat a fer jugar l'acció. Brückner és, evidentment, un dramaturg de segona fila.

Per cloure el comentari sobre la novíssima estructura escènica, cal dedicar un elogi al constructor de l'escenari—arquitecte alemany del qual ens dol de no recordar el nom—i particularment al mestre escenògraf senyor Fontanals, que en el decorat de les diverses habitacions de la “casa” ha sabut trobar les tonalitats escaients, mantenint els contrastos hàbilment, malgrat les moltes dificultats que la distribució esquifida dels escenaris parcials comporta. On, però, l'escenògraf reeix exquisidament, és en els dos telons d'obertura dels actes, que donen ardidament idea del concepte d'unitat que l'autor vol que tingui l'escenari fraccionat.

“Els Criminals” tenen ben poca originalitat de concepció. L'autor s'ha inspirat en les dues obres esmentades, “El Carrer” i “El Procés de Mary Dugan”—per a fer la seva. És un “cocktail” de les dues, però un “cocktail” de fabricació alemanya. Dens, feixuc, sense matisos i guarnit amb un pebre gras de concupiscències i de passions barroeres.

El quadriculat de l'escenari ens dona la sensació que l'autor, agent comercial del vici, obre damunt nostre la caixa del seu mostrari de baixes desviacions dels instints, fins a les més crapuloses inclinacions contra natura. Els quatre arguments que donen nervi a l'obra són l'explicació dialogada d'altres tants fets diversos de la més esqueixada qualitat. Els personatges fan llàstima i fàstic. Tot al llarg del drama, no passa un alè d'espiritualitat; l'instint domina. Freud i Malthus dominen la mentalitat de l'autor i de llurs pobres “marionettes” humanes. Per arrodonir plenament el quadre amorat, la Justícia cega colpeja els menys tarats i absol els criminals. I en reprendre la vida de la “casa”, altres vicis hi prenen estatge també.

L'obra és totalment pessimista i té una densitat de misèria que escriueix.

Ja hem dit abans que a l'autor li manca agilitat. Cal dir, també, que les idees que exposa són feixugues i sense l'acció de pensament.

La novetat del procediment escènic no és prou per a justificar l'aportació a la nostra escena d'una obra mediocre teatralment parlant i fastigosa pel seu ambient.

...

Millàs Raurell ha estat l'encarregat de traduir al català “Els Criminals”. L'intel·ligent autor no ha perdut el temps en aquesta feina. Ha sortit del pas i ha fet bé.

Els actors treballen en “Els Criminals” amb veritable voluntat d'excel·lir. Potser la novetat del muntatge escènic i l'estretor de les cel·les els coacciona i es produeixen amb enfarfec.

Maria Vila, excel·lent actriu com sempre, té moments que dona al seu personatge una interpretació genial. En conjunt, però, el rol d'Ernestina no és dels que encaixen millor amb el seu temperament artístic.

J. M. T.-P.

“MÀRIUS”

Comèdia en tres actes de Marcel Pagnol,
traduïda per Josep M.ª de Sagarra.

Port de Marsella. L'escenari és un bar dels molts que abunden en aquell lloc, amb una porta que deixa veure, al fons, veles, cordams, fustes i caixes de mercaderies. L'ambient és mariner; olor de sal barrejada amb l'amarguesa dels aperitius. Picon i absenta amb una mica de marisc i unes pipades de tabac. Boires al cel. Quatre dits de misteri ombregen aquell viure estrany, ferit amb la llançada d'uns espinguts de sirena, en partir els vapors.

Màrius és el fill de Cèsar, l'amo del bar. A desgrat d'estar-se sempre darrera el taulell, com un mussol, servint begudes i fent el tronera, de nits, pels barris marsellesos, té el temperament fet a l'aventura. Voldria jaquir aquell lloc. El port li cau al damunt. Aquelles samarretes amb quatre ratlles blaves, que de vegades freqüenten el bar, l'exasperen. Ell voldria eixir de Marsella, enlolar-se en un barco d'aquests que fan llargues travessies, i córrer món.

Fanny, té una taula de marisc al costat mateix de la porta del bar. Té divuit anys, un rostre encisador i uns ulls d'un lluent d'escata que enamora. Coneix Màrius de molts anys. Eren infants tot just i jugaven a empaitar-se i espinyar-se darrera els apilats carregaments del port. Han passat anys. Ella sent un pessigolleig al cor i una llagoteria en el parlar cada vegada que veu Màrius. N'està enamorada. Ell, però, no ho endevina. Viu solament perseguint la seva fallera d'evadir-se de Marsella i de fer cabrioles damunt la llenca blava de la mar.

MARCEL PAGNOL

Panís és un client del bar, un burges que ha fet diners amb les seves trafiques. Vidu de poc temps, enfila el seu desig de mullerar-se de bell nou envers Fanny. Parla amb la seva mare, Sevarina, i li promet per enllemnir-la, un dot de cent mil francs i una renda de quatre cents francs mensuals per a ella. Sevarina en parla a la noia. Ella no vol decidir res. Altrament, és Fanny qui ha de casar-se.

Un moment, mare i filla tenen una llarga conversa. Fanny no estima Panís, però hi accedeix per tal de desvetllar la gelosia de Màrius. En assabentar-se'n, aquest la censura perquè vol lliurar-se a un vellot com Panís, que només té l'interès dels diners. Fanny l'escolta embadalida. S'ho pensarà, Màrius, però, no endevina que el seu interès sigui enamorament. Ell prepara, cautelosament, la seva sortida en un barco, junt amb un altre mariner enquimerat. Tot està a punt. Té el seu lloc a bord. A mitja nit, un petit truc a la porta serà la senyal.

Abans de l'hora convinguda, truquen. Màrius obre i topa amb Fanny. Ella es troba sola, la seva mare ha eixit, com tots els dimecres, a visitar una seva germana, i no estarà de retorn fins l'endemà a les deu. S'ha oblidat la clau en el bar i ve a cercar-la. Parlen de Panís, del casament, de la gelosia... Finalment, Màrius confessa. L'estima. Però vol que se'n vagi. L'ho-

ra, el lloc, l'entrevista, podria donar un què dir. Fanny no vol anar-sen. Coneix la seva quimera i va allargant l'estada per privar Màrius de partir. Arribada l'hora, truquen, però és per dir-li que no marxen aquell dia.

Cèsar, inquiet pel soroll que sent des del pis superior, baixa a la botiga a informar-se. Fanny i Màrius s'amaguen a l'habitació del darrer, saltant per la finestra i se'n van. Cèsar troba la porta tancada; es tranquil·litza.

L'endemà, Sevarina retorna abans de l'hora anunciada. Uns amics l'han convidada amb el seu automòbil i en lloc d'arribar a Marsella a les deu, hi arriba a les set. Entra a casa seva i sorprèn la seva filla amb Màrius. Corre al bar, parla amb Cèsar; explica el delictes: Fanny, Màrius, culpables. No hi ha remei. S'han de casar de seguida.

Retorna Màrius; Cèsar el recrimina fins obtenir la seva paraula formal. Es casaran aviat.

Mentrestant, el barco està a punt de marxar de veritat. Màrius hi és enroscat; no vol partir; ara té el compromís amb Fanny; l'estima, hi ha l'amor, hi ha una esperança que el reté. Fanny l'escolta, l'observa, veu que no pot ésser feliç si no porta a terme la seva dèria, la seva quimera, que pot més que l'amor mateix.

I surt a mentir, a negar aposta el seu enamorament. Fanny l'ha enganxat; Fanny a qui vol és al vell Panís. Ja pots marxar — li diu — ja pots anar-te'n; jo no et pertencixo. Màrius no s'adona de la tràgica comèdia d'aquell moment, i se'n va.

Fanny resta desconhortada. Cèsar, ignar de la fugida del fill, l'amoixa, prodigant-li els afectes d'un pare, parlant-li del demà, d'un bressol, d'un fill...

L'enquimerament de Màrius ha pogut més que l'amor. La sirena trenca l'aire amb l'estridència del seu darrer xiulet i el barco s'allunya ja de Marsella.

L'obra és construïda amb habilitat de bon comediógraf. Adhuc les escenes un xic allargassades, no pesen. Hi ha traça, hi ha anècdota, el pintoresc hi és ben jugat. Els costums hi són ben dibuixats i molt ben observat el caràcter marsellès.

El decorat ben escaient. Els actors perfectament ajustats. En Sunyé dona un Màrius admirable de gest i de dicció. Sobressurten en Galceran, en Gimbernat i l'Aymerich. La senyora Morena fa una Sevarina molt encaixada a les seves múltiples facultats i la senyora Fornés, una Fanny deliciosa. Exceïxen també les senyoretes Jofre i Gay.

La traducció de Sagarra, perfecta i escaient. Sagarra coneix el lèxic i la vida mariner i n'assoleix un remarcable profit.

D. J.

COLECCIONISTA YANQUI

— Y aquest quadret petit?
— És la factura del Rembrandt que hi ha al costat.

EL CINEMA I LA MÚSICA

Sobre la estrena de "City Lights" CHAPLIN, NO

La presentació a Barcelona de "Les llums de la ciutat" ens situa novament davant el cas Chaplin, plantejat ja de temps. Hem de considerar aquesta pel·lícula com una simple manifestació del cas que ve a portar-nos nous elements de judici, car si admetem Chaplin haurem d'admetre, en conseqüència, la seva obra, amb totes les seves característiques i qualitats.

Al cap de tres anys d'haver-nos donat "El Circ", quan el cinema ha trobat definitivament la ruta que li és pròpia, per bé que encara no hagi estat gaire fresada, Chaplin, amb una constància i una continuïtat de criteri que foren sublimes si no fossin grotescos, ens presenta la seva darrera pel·lícula, concebuda i resolta — deixant de banda la sonoritat — amb el mateix criteri que inspirà les seves produccions de tres i cinc anys endarre-

ra un; l'altre és la seva negació). Acceptar Chaplin és acceptar totes les influències morbosos exteriors que han influenciat el cinema i han ofegat els seus valors més purs. Negar Chaplin,

ra. Fins "El Circ"—i encara amb molta pena —Chaplin seguí la mateixa evolució del cinema, més no perquè ell s'anés adaptant a noves idees, sinó precisament per la manca de conceptes clars que tenia el cinema immobilitzat dins una esfera reduïda. Mes, així que el cinema trobà el seu alliberament —no prou complet encara— i amb velocitat vertiginosa ha passat a situar-se al lloc que avui ocupa, Chaplin se'n ha revelat ben netament— i un xic a desgrat nostre— com una cosa desueta. Si fins aquest moment Chaplin ens havia servit, ara ens fa nosa. Avui veiem que totes les seves reaccions primàries i el seu sentimentalisme cançoner, són fenòmens extracinemàtics. Dintre el camp del cinema pur només resta d'ell la seva mimica facial, no en el valor d'expressió, sinó en el de plàstica i encara ben discutible. Resta també la seva figura que es mou i s'agita amb força al llarg del film i que a estones pren la qualitat d'un fet irreal i inhumà. Mes això no el justifica; amb molta més liberalitat i grandesa ens donen la seva Harry Laugdon i Buster Keaton.

L'agudesia del cas obliga a rebutjar una posició intermitja i a adoptar una decisió definitiva, que no voldria ésser pas dogmàtica. Si acceptem Chaplin, l'hem d'acceptar—com hem dit— amb totes les seves qualitats i defectes. Mes si no és així, l'hem de rebutjar —i el rebutjem— resoltament, de plano. El plet que amb la seva contumàcia ha posat en peu representa en certa manera el plet que hi ha plantejat entre dos criteris sobre el cinema. (Per bé que de criteri només n'hi

és sentar un punt de partida vers l'assoliment del cinema lliure, de la veritable expressió cinematogràfica, que no sabem com serà més, que per ara ja en tenim avenços prometedors. Harry Laugdon, King Vidor, Walter Ruttmann, per no citar més que els que tenim a prop.

Quatre paraules sobre el film que motiva aquest comentari. Valent-nos de comparacions, direm que és llargament inferior a "El Circ".

En un argument carregat de plors, van mesclats un seguit de trucs còmics que per llur abundància i llur

"Saetas" per T. S. F.

Encara que no sigui el nostre propòsit esmerçar aquesta pàgina a parlar de Ràdio, no deixarem de fer-ho quan es produeixi algun esdeveniment de prou importància per a justificar-ho. Sens dubte que la retransmissió de les famoses "saetas" que hom canta al pas de la processó del Dijous Sant a Sevilla, mereix que se li dediqui alguna atenció.

No tractarem pas de descobrir als nostres llegidors ço que és una "saeta", ni divagarem a l'entorn dels orígens del cant andalús, que dit sigui de passada, és ben digne d'ésser estudiat llargament, sinó que senzillament hem volgut remarcar el fet, ja tradicional, d'aquestes interessants retransmissions, que, si bé enlletgides per la intercalació d'anuncis que no podien ésser més inoportuns i que mai no se'n havien fet tan desagradables, tingueren la gràcia de transportar a les nostres orelles, plenes encara dels remors de la nostra litúrgia, les sonoritats exòtiques de les lamentacions meridionals que porten, junt amb la frescor de la cançó popular, un refinat perfum oriental que les fa més delicioses.

Tots els països del món tenen poc o molt folklore musical religiós; el nostre, que és molt ric en cançons nadalenques, posseeix també cançons de Passió, com són els "divinos" i cants de diverses comarques, però la "saeta", que constitueix la modalitat andalusa del Cant de Passió, és una cosa excepcional en el doble aspecte musical i literari.

I no ens podem estendre més per avui sobre aquest punt tan suggestiu, ja que solament ha estat el nostre propòsit remarcar el fet d'aquestes retransmissions que permeten als barcelonins escoltar de casa estant les "saetas" sevillanes durant els dies de la Setmana Santa, quan en els carrers es flaira la sentors de les herbes aromàtiques de les muntanyes nostrades.

G. P.

palesa artificiositat, acaben per produir angúnia. No arribem a comprendre com amb la senzillesa de la "mise en scène" i la parquedat de personatges, s'hagi trigat dos anys —com se'n vol fer creure— per a produir aquesta pel·lícula que una empresa comercial rodaria en dues setmanes.

La sonoritat resulta la part més reeixida d'aquesta pel·lícula. S'ha seguit aquí un criteri similar al de Ruttmann en "La melodia del Món" en l'acotació sonora d'alguns fragments, i el resultat és ben satisfactori.

JOM SAWYER

Por primera vez
RAMON NOVARRO
canta y habla
en español
en
SEVILLA DE MIS AMORES
produccion Metro-Goldwyn-Mayer

Juan de Dios era un mocito desprecupado... hasta el día que conoció a Mariana Consuelo

Pau Casals: toqueu el violoncel

Quan aquestes ratlles arribin als ulls dels nostres llegidors, Pau Casals haurà ofert als socis del Patronat de la seva orquestra un recital de violoncel.

Si arreu del món un concert de violoncel Pau Casals és un esdeveniment, a Barcelona és una cosa extraordinària, donades les dificultats que oposa el gran mestre a fer-lo sonar. Solament als socis del Patronat i als de l'Associació Obrera de Concerts els és permès de gaudir de l'art del més gran dels violoncel·listes, i això encara de tant en tant. I voldriem pregar al mestre que no fes tanta oposició a actuar davant el públic barceloní, que l'estima més que cap altre.

L'hivern passat, un amic nostre, de nacionalitat suïssa, ens mostrava en els periòdics del seu país els anuncis de recitals de violoncel de l'artista vendrellenc, i nosaltres, que feia temps que no l'havíem pogut escoltar, en sentíem certa enveja, força explicable.

Comprenem els motius que impulsen Pau Casals a no actuar sinó per als membres del Patronat, que no fou altre que guanyar a la seva orquestra els filarmònics llaminers del so del seu instrument. Foren molts els que s'inscriveren atrets per la promesa dels seus recitals, i així assolí el Patronat una considerable puixança, que culminà en la creació de l'orquestra Pau Casals, que dona anualment les importants sèries regulars de concerts simfònics i que ha portat a cap una obra altament meritòria i necessària a Barcelona, però, és tan ferma, encara, la decisió del mestre de no actuar més sovint com a violoncel·lista entre nosaltres? No creu que podria convertir a la bona música bon nombre de persones incapacitades de moment per comprendre la música simfònica, però amb prou sensibilitat per a no resistir l'encís del seu art inigualable? I potser poc a poc, se sentirien empenes cap a les altres manifestacions de la música.

Nosaltres, que formem des de força temps en les rengleres dels seus adictes, els quals si bé estem joiosos de l'exclusiva dels seus recitals, sentim la fretura de gaudir-ne més sovint, estem segurs d'interpretar els desitjos generals, dient: Mestre Pau Casals,

Pau Casals, violoncel·lista

cerqueu la fórmula que us permeti actuar més sovint a Barcelona, dintre o fora del Patronat, en la forma que cregueu més convenient, i no sigueu tan

Pau Casals, director vist per Oleguer Junyent

avariciós del so màgic del vostre violoncel davant dels que tenim l'honor d'ésser els vostres compatriotes i la fretura d'ésser els vostres oients.

GUIU POGNER

Subscriu-vos a **el moment**

Rambla de Canaletes, núm. 11 :-: BARCELONA

BUTLLETI DE SUBSCRIPCIÓ

El Sr. _____
que viu a _____
carrer _____ n.º _____ es subscriu a
el moment pel preu fixat de 2'50 ptes. trimesire.
de _____ de 193 _____
signatura

LES LLETRES

CRÍTICA DE LLIBRES

Laura a la ciutat dels Sants

de Miquel Llor

L'obra que darrerament fou distingida amb el Premi Crexells, té una virtut que assaboriu, des del principi al final, amb una fruïció ininterrompuda, i és la seva exemplar correcció gramatical. "Laura a la ciutat dels Sants", de Miquel Llor, en aquest aspecte, és de les poques mostres que corren en llibres catalans i en llibres castellans... i, si no fos per aquell Miquel Llor que s'esmunyí al llom de les tapes del relligat, no hi hauria res típic a assenyalar.

Si en haver llegit "Laura a la ciutat dels Sants" hom en volgués donar la síntesi, podria reduir-la a una paraula sola: sàtira... Sàtira? Sí, "Laura a la ciutat dels Sants", primordialment, és això: una sàtira implacable contra certes convencions, certes hipocresies, certs ambients socials o ciutadans, en els quals predominen una sèrie de prejudicis obscurs que volen ésser fe i no són més que fariseisme, que volen ésser castedat i no són més que lúbrics dissenys encoberts, que volen ésser moral i no són altra cosa que un monstruós convencionalisme fanàtic.

La novel·la de Miquel Llor és una sàtira del cap als peus en quant mostra un vici o una imperfecció, posant-la en ridícul o en evidència. En aquest sentit, també són "Les Caràcters", de La Bruyère una sàtira contra la societat del seu temps en particular, i contra la societat de moltes èpoques en general. I, també ho són, les "Sàtires" de Guerau de Liost, a vegades sublimades com l'exemple que en volem reportar:

Passen entre càlids fadrins de faç d'argilla
la fadrinet massa tendra,
amb els arreus que l'estament estila,
com la pollina que és menada a vendre.

Si "Laura a la ciutat dels Sants" no es desenrotlla en un sentit passional pecaminós, si certes escenes detallades minuciosament no fossin francament immorals — salvant la relativa o absoluta moralitat global —, la traçada lligo que vol donar Miquel Llor, el jove novel·lista, a través de la seva obra, us deixaria aquella sensació se-

alguna ciutat concreta — és traçada i el seu ambient una mica exagerat. Calia, però, per al reeiximent de la trama novel·lística que fos així i En Miquel Llor, com tots els novel·listes, com el mateix William L. Locke, no ha vacil·lat en fabricar caràcters; uniformes, distingits amb el comú denominador de les mateixes tares, de la mateixa hipocresia, de les mateixes tendències puritanes. Els habitants de Comarquina són talment els sepulcres blanquejats que merescueren els anatemes fulminants de Jesús. No tenen la noble comprensió d'un catòlic autèntic, ni la seva franca cordialitat acollidora.

Els personatges de "Laura a la ciutat dels Sants" són ben modelats, ben definits. Potser els més ben treballats són Laura i Teresa. Després, mossèn Joan Serra, Tomàs, Pere, el senyor Terra Negra. Amb tot i el seu acusat convencionalisme, no costaria massa de trobar personatges afaiçonats com els d'aquesta novel·la de Miquel Llor.

Si el naufragi moral de Laura no rutlla per uns camins tan pedregosos, si certes intimitats conjugals o amatòries no es trobessin tant en descobert, si no sortís despietadament tot allò recòndit de la humanitat — bandejat o consentit —, si certes insinuacions sospitoses no sollessin persones que haurien d'aparèixer respectables i que generalment ho són, aquesta novel·la, distingida amb el Premi Joan Crexells recentment, podria posar-se a totes les mans.

De totes maneres, cal agrair al seu autor que hagi fet una novel·la catalana, terral i que adhuc, al nostre entendre, s'hagi proposat una fita noble, malgrat de conduir-nos per camins tortuosos. Si la literatura ha d'ésser un reflex d'aquella comèdia, d'aquell drama o d'aquella tragèdia que és la vida — més o menys poetitzada, poc més poc menys amanida per la fantasia del literat — cal dir que "Laura a la ciutat dels Sants" és ben digna d'acceptació.

En el transcurs de les seves 258 pàgines netament estampades, a més a més, s'hi troben una munió d'observacions agudes, madures, que, si voleu, no seran originals, però que us sorprenen perquè estaven dintre vostre sense que, en cada cas, us les havéssiu formulat.

I, encara, per acabar, una constatació ben interessant. "Laura a la ciutat dels Sants" hauria pogut ésser una obra de tesi dubtosa com algunes novel·letes de Carmen de Burgos (Columbine), o hauria pogut devenir una creació, en el fons esclava, on els personatges anormals i les aberracions més monstruoses apareguessin de bracet... i no ha estat així. Miquel Llor, defugint potser un èxit més immediat, ens ha dut una novel·la amb molts d'encerts, ben sobria, i ben nostra.

ATIC

Llegiu les Narracions
exquisides de Víctor
Català

CONTRALLUMS

dant, de bondat, que trobeu en "L'inventor de canons", de William L. Locke, posem per cas, i no aquell enforsament de tragèdia a punt d'esclatar, amb què us amenaça Laura, la barcelonina casada amb Tomàs, amb els seus amors amb En Pere, l'advocat, i el sadisme de Teresa.

L'argument és simple i ben conduït. La pintura de la ciutat de Comarquina — que sembla que vulgui al·ludir

Frederic Ozanam

En pocs dies les premses franceses han lliurat al públic intel·lectual dos llibres sobre Ozanam: "Un catòlic romàntic", d'Henri Girard, Biblioteca "Essais critiques", i "Ozanam", de George Goyan, CoHecció "Les grands coeurs".

La figura del gran pensador té avui una actualitat remarcable entre nosaltres i creiem fora molt interessant divulgar-la per a allò que d'alguns. "Ozanam" és poc conegut entre nosaltres. El "parti pris" de negar tota valor als homes de l'anomenada dreta per una banda i el trobar-lo massa liberal per altra, foren motiu per a que el vuit-cents espanyol l'arrecónés.

Vingué el noucentisme arrasant materialment l'obra del segle passat i, la post-guerra, amb les seves truculències filles d'una morbositat gestada en hores de dolor insuperable, i, les seleccions cultes d'avui, ignoren de tal faïso ço que és anterior a la seva existència que es permeten, amb una pedanteria insuportable el menyspreu conjunt d'etapes culturals que ignoren.

No fa gaire que, parlant amb un dels joves més representatius d'un sector de la nostra intel·lectualitat, vaig poder constatar amb admiració i sentiment que desconeixia en absolut ço que, ara fa cent anys, representà l'aparició del romanticisme i per ell es tractava solament d'una moda malaltissa... L'any primer de la República francesa no li suggeria altre record. I això que era d'esquerra i republicà.

Ozanam té, com esmentàvem, una actualitat remarcable entre nosaltres. El catòlic, fou dels qui, davant de l'abrandament romàntic, del qual les manifestacions artístiques eren solament una faceta, abrandament que representava una afirmació d'egolatria, de revolta de l'individu contra normes i convencionalismes imposats de dalt abaix, no se situà en un terreny d'oposició, conduït a la polèmica i a la lluita per a destruir-lo, sinó que intentà conciliar-ho amb la fe, demostrant que la valorització, la sublimació individual tingué el seu inici en l'Evangeli i que totes les generoses aspiracions del romanticisme tenien cabuda dintre de la religió, dinou voltes secular. L'humanitarisme de Saint-Simon, d'Enfantin, de Fourier, de Leroux, foren contrastats per ell amb la doctrina de la caritat, posada per damunt de tot, per Pau, l'apòstol i davallant del camp de les idees al de la realitat creà les cèlebres Conferències de Sant Vicents de Paul que, si altra cosa no, han estat un lenitiu per a la misèria humana, quin abast es desconeix, perquè molts dels qui diuen estimar el poble, no acostumen a travessar el llindar on el dolor no ofereix recompenses terrenals. Han passat, certament, les hores en què en escaient parlar d'humanitarisme o fer-li lloc deien de la caritat cristiana; es parla en la nostra hora de justícia social, amb una raó indiscutible... i ens manca l'Ozanam que li doni pas dintre l'ortodòxia, amb la qual no està pas renyida, ben al contrari.

S'ha fet retret a Ozanam d'ésser un apòlogista pragmàtic i històric. S'ha esmentat a propòsit d'ell la frase monstrosa de Rousseau "No es tracta pas

INQUIETUDS ESPIRITUALS

G O G

de Giovanni Papini

Heus ací un llibre que ha produït sensació en els cenacles intel·lectuals, i, no precisament per la seva valor literària, que no afegeix un dit a l'alçada de Papini des d'aquest aspecte.

El convers, que en les dolors i les malvestats de la gran guerra trobà el camí dretur de la veritat, i, en trepitjar-lo, ens oferí la ubèrrima eclosió dels sentiments del seu cor, damunt les planes de "La Vida de Jesús", "Els Bremsadors" i "Sant Agustí", l'ha perdut suava, i ha caigut en el precipici de l'apostasia. Gog n'és la dolorosa comprovació.

Baldament, Papini assegurí que les idees de Gog no són les seves i que entre les unes i les altres s'obre un abisme, els pessimismes letals que traspuen els capítols de la novel·la provenen d'una gran crisi d'esperit i són, en definitiva, la suor agònica d'una fe, occida pel coltell de la superbia que en tot temps ha fet estralls entre els creients.

No hi ha conversió veritable sense una gran humilitat. Aquesta empenya els deixebles a seure a terra entorn del mestre clamant-li: Doca nos. La seva manca, mena l'esperit a la llibre interpretació, quan la feblesa de la fe no comporta encara cap llibertat i el pas d'aquesta a la crítica que no distingeix entre ço immutable i el circumstancial és sumament breu, el de la crítica a la sàtira és únicament qüestió de temperament. I aquest és el cas lamentable de Papini.

Enio Gioganni, el conegut crític italià, ha escrit sobre Gog: "En aquest llibre, més que en qualsevol altre de l'autor, es transparenta en quiscuna ratlla el seu temperament satíric i destructor, en recerca d'una veritat immovable. S'hi retroba el Papini de "Polèmiques" i de "L'home acabat". Hom vol creure en aquesta frenètica i sincera recerca com única faïso d'explicar-se una "Vida de Jesús" escrita amb un cinisme d'escèptic descregut i un "Gog" escrit amb l'esperit d'un cristià convengut; hi ha, però, un tal abisme entre el cristià militant de la primera obra i l'escèptic amargat de la segona, que hom pot preguntar-se si totes aquestes aventures intel·lectuals i espirituals han estat sempre conduïdes amb lleialtat i si no cal veure en actituds tan oposades, una política orientada a la publicitat o de cara al succés. La mateixa trama de "Gog" no ens empeny vers aquesta darrera interpretació? Papini pretén que "Gog" no és pas la seva obra, sinó un document deixat per un amic seu, un foll, un cert Gog, escapat d'un manicomi, després d'haver estat l'heroi d'una sèrie d'aventures, com en el nostre segle vint no n'hagi conegut d'altres. El riquíssim Gog, ha volgut, al preu que fos, obtenir una explicació de la vida. Per tal d'obtenir-la, ha donat la volta al món i ha realitzat les més fantàstiques idees; ha industrialitzat la poesia i la ultrasintesi a l'extrem de fer-la pervenir al silenci absolut, freqüent entre els que es dediquen a la màgia i al sortilegi; ha creat noves religions; i, no ha reeixit si no en turmentar encara més la seva ànima lassa, xorca i dolenta i en assadollar-la d'odi contra el món."

Gioganni apunta, abans de resumir magistralment les línies de "Gog",

de saber ço que és veritat, sinó ço que és útil". Girard ho fa en el seu llibre amb evident exageració. No. Ozanam pogué fer argument de raons pragmàtiques i històriques, però posà sempre per damunt la veritat i les qüestions que d'ella es deriven en la vida humana, aquelles que pel sol fet d'ésser estudiades lleialment, eleven i ennoblixen les intel·ligències.

Ozanam combaté en favor de l'espiritualisme, però no un espiritualisme estètic, petrificat, sinó actiu, dinàmic, projectat sempre endavant. M. G.

el dubte sobre la sinceritat de Papini. No el compartim. Veiem, però, en la seva posició un fet que no és pas nou en el món de l'esperit i que precisament en aquests dies de la Setmana Santa, posa a la nostra consideració l'Evangeli, en explicar-nos la passió del Crist. Jesús és portat davant de Ponç Pilat. Aquest, imbuït en la cultura romana, representant de la supercivilització d'aquells temps, baldament sentí pel misteriós Personatge que li és presentat, acusant-lo de fer-se Rei dels jueus, el menyspreu patriarcal envers les races subjectes, en assabentar-se, per la pròpia boca de Jesús, que el seu regne no és d'aquest món i que la missió que li ha dut és donar testimoni de la veritat, no cura de demanar-li notícies de l'esmentat regne, evidentment sobrenatural, ni li exigeix ni suplica manifestacions de tal realitat, concretant-se a preguntar: Què és la veritat? amb una deix d'indolència escèptica que ni espera tan sols la contesta. Contràriament, Jesús és portat davant d'Herodes Antipas, que sojorna al vell palau dels Hasmoneus pels dies de la gran Pàscua; el tetrarca de la Galilea, home sensual a tot ésser-ho, malgrat les acusacions formulades contra el Crist, que tan d'aprop l'afecten no pensa més que en demanar-li prodigis i ha pervingut fins a ell la fama taumatúrgica del Nazareu i vol fruir de l'emoció d'alguns dels seus miracles. Remarquem que Jesús no li contesta, tan sols.

Heus ací dues posicions, ben diferents, davant de la veritat. Pilat vol saber en què consisteix, cercant la raó pura i Herodes en vol, únicament, proves externes a través de l'afalac dels sentits. Potser sigui aquest el problema milenari d'Occident i Orient, però és també el de molts esperits que, sense limitació de meridians, cerquen la veritat per camins oposats i perdedors si no es té, com deïem, prou humilitat per a seguir les petjades dels qui ens precediren enllà del temps.

Papini és un cas típic dels seguidors del segon. Home d'una hiper-sensibilitat llatina forjada no gens menys que a Florència, terra de poetes i d'artistes i d'una adolescència violenta i àvida, apeixada en els llibres de Nietzsche i de Bergson; d'una joventut abrindada i inquieta en companyonia amb anarquistes i revolucionaris, el neguit irresistible produït pel magne dolor d'una guerra desolada i implacable operà en el seu cor — en lloc més potser — una reacció formidable. Sortint de Nietzsche, devia anar a parar, forçosament, als peus del mestre qui "pertramit beneficiando" i féu precepte, igual al de l'amor a Déu, de l'amor als prófims, oferint-ne la màxima prova en donar la vida per tot el llinatge humà. Però — i ço és sempre de témer en conversions semblants — Papini es rendí a l'encís humà de l'Evangeli i de les vides dels sants, rabejant-se en la crítica inflexible i dura de la riquesa i la hipocresia, la vanitat i els plaers, però sense profunditzar-ne la substància sobrenatural i derivar-ne la motivació d'uns principis que tenen el seu lloc en el més pregon de la raó il·luminada per la fe. La conversió de Papini restà pòster, si no a flor de pell, arran del seu cor, bategant sempre amb arritmies emocionals, i, quan n'ha cercat el fonament, en lloc de satisfer la raó, enallint l'essència de la veritat, en lloc de preguntar, com Pilat, "quid es veritas?", ha volgut, com Herodes, l'espectacle del prodigi, i Jesús també li ha fet el sord, i Papini, travestit de Gog, ha pres al seu servei cinc magicians: un tibetà, un negre, un bengalès, un xinès i un europeu. El mateix ho diu: "pensava haver fet una bona tria i poder assistir a la fi a un veritable miracle". El resultat l'ha decebut amargament. I tant s'ha allunyat del buit que ha retrobat Nietzsche. Heus ací Gog. J. B.

LES ARTS

LES EXPOSICIONS

SALA PARÉS

Manolo

Dissabte passat, aquest conegut artista inaugura en aquesta Sala una exposició de les seves obres, composta d'escultures, guaixos i dibuixos. Pocs escultors com En Manolo poden oferir-nos una obra tan característica i plena de vigorositat. Les seves escultures són discutidíssimes per la sola

Manolo
Catalana avençant (1922)
(Terra Cuita)

raó de posseir quelcom més que la visió externa de les coses. Hem de recordar que En Manolo no és pas l'artista que ha consagrat la seva vida únicament per arribar a posseir el perfeccionament de l'ofici, sinó l'home que, per damunt de tot, ha sabut deixar-se conduir per les coses de la vida, abstractant-ne el més pur concepte, la qual cosa vol dir que sap observar d'una manera justa la visió de les coses d'aquest món. Aquesta qualitat, és potser la més preferible de les qualitats. El concepte, la mesura justa de les coses, és més difícil posseir això que no arribar al perfeccionament de l'ofici, la qual cosa, forçosament, ha d'emmenar a l'artista cap els camins de la superficialitat, i per tant, l'obra resta sense la valor necessària, i ni tan sols és discutible.

En les obres d'en Manolo, es pot aprendre quelcom més que tot allò que està relacionat amb el tecnicisme i perfeccionament. En cada una de les seves obres es transparenta la visió de l'home que pot copsar els moments més vigorosos de les coses, i això sol és suficient per a poder-nos oferir un art el qual no es limita en ésser la característica d'una regió, sinó que és comprès a tot arreu del món. Contemplant les seves obres hom sent immediatament l'atractiu de les coses. Quan

l'artista obté de fer-se comprendre a tot arreu, és que indubtablement la seva obra posseeix una valor indiscutible.

Aquesta exposició d'En Manolo ens deixarà un record inesborrable. Podem estar contents que l'escultura catalana compti amb un artista com En Manolo, l'obra del qual és considerada com una de les valors mundials més interessants de la nostra època.

Pere Gussinyé

En Gussinyé, és actualment l'únic pintor oloti que, a més del paisatge, cultiva la figura; i amb aquesta última exposició, el pintor ens demostra posseir un concepte molt més personal amb la figura que no amb el paisatge, en el qual encara es deixa veure la influència d'En Mallol, sobretot en les teles marcades amb els números 8 i 9 del catàleg. En els altres paisatges, el pintor té cura d'abandonar un poc el preciosisme del paisatge, per obtenir d'aquesta manera resultats més personals. Aleshores, naturalment, la pintura perd el sentit del mestratge, però li guanya en concepte i sensibilitat.

En Gussinyé, forçosament haurà endevinat que en la figura obté resultats molt més interessants, quant en aquesta última exposició és major el nombre de teles amb figures que la que celebrà l'any passat en aquestes mateixes galeries.

La tela que reproduïm, "Pentinant-se", és una mostra ben palesa de com en Gussinyé, a no trigar gaire, pot

Pere Gussinyé (Figura)

arribar a obtenir un bon lloc dintre els pintors que cultiven la figura.

En Gussinyé, amb aquesta última exposició, es situa dignament en el rengle dels pintors que es fan recordar, i ens dóna l'esperança que, si continua pintant figures, se situarà aviat en un lloc ben envejable, puix no li manquen les condicions necessàries per a obtenir-ho.

J. P.

La sensibilitat del color

La preocupació de fixar els colors amb què la naturalesa matisa les coses creades, existeix des de les primeres reaccions sentimentals de l'ésser.

La forma i el color han estat sempre dos neguits per a l'home i podem creure que la relativitat d'aquests dos agents sensibles a l'ànima del gènere humà, siguin nadius d'aquelles estranyes sensacions que suggestionaren l'esperit de l'individu primitiu en contemplar la imponderable mare natura, que arbitràriament li oferia totes les belleses imaginables i, que inconscientment li feia sentir goigs imperceptibles, induint-lo instintivament al conreu d'aquestes exaltacions internes, que és l'art, element substancial, oncessió extraordinària als sentits, eternament autòctona.

La pintura és el sedant per amortir les violències que provoquen la qualitat dels colors i la forma és la receptora d'aquests arravataments subscients de l'ésser seleccionat.

L'afany d'imitar les exactituds dels valors, la impressió apòcrifa de les transparències, la identitat de les games, aquesta terrible veracitat, convertí els clàssics en tècnics i els romàntics en artífexs de la pintura. Artesans del perfeccionisme que llevaven darrera de la tècnica la descomposició emotiva del color, àdhuc la seva musicalitat, i amb llurs empíriques teories adoptaren el color com un element material per aplicar-lo damunt la forma.

Així és que els mortals poc hem fruit de la coloració sensible, la qual arriba fins el més pregon de l'ànima, vibrant, que se'n emporta; com ho ha aconseguit la literatura i la música.

Res més emotiu, doncs, en la pintura, que la vibració del color; existència lírica posada a l'abast de l'home per a exterioritzar les seves quimeres.

La plasmació dels colors imaginats tenen tanta d'influència en els sentiments humans com pot tenir-la una nota musical. Impressionar un nombre de sorolls que provoquin un fenomen psíquic, equival a la gràfica polifonia dels colors que poden traslladar-se a la tela.

L'art nòmada, sensacional i naturalista d'un modernisme inesperat, pur i sensorial, defineixen l'imperiós atractiu que el color exerceix sobre nosaltres mateixos.

En els pobles primitius, els colors tenien una significació simbòlica. Menyspreaven les vestidures per aquests, aplicant-se'ls damunt la carn. S'obrien la pell impedit-se la cicatrització de la ferida durant un llarg temps amb l'extracte irritant de les bes.

Són precisament aquestes les primeres supersticions que es coneixen pel color? El vermell, l'ocre i el blau exercien una influència sobre els indígenes, eren els colors més predilectes per a decorar llur pell, però en comunicar-se amb la psicologia dels colors de l'espectre solar i amb la diversitat de gradacions que matisen l'espai i les coses que integren la terra, es produí la primera reacció sentimental de l'ésser, confiració absoluta que els colors tenen certa relació directa amb l'ànima.

Seguidament es pulveritzaren minerals colorants barrejats amb grasses i en llurs composicions reflectiren en les seves pedres la impressió i l'ambient del paisatge.

La rudesia de la pintura primitiva ha estat la simfonia del color, però pels viaranyes que ha anat retrunyint aquesta solemne rapsòdia ha perdut la tosquedat espiritual, la vibració rústega, ofegada per la civilització, i si encara hi havia romanalles estridents, foren soterrades pels progressistes.

Per fruit de la sensibilitat del color, cal retrocedir al primitivisme o sobre algunes obres seculars, abrandaments esporàdics.

Altrament, els evolucionistes, en contemplar aquella pintura aconseguien l'extremament del gaudi i ens fan assequibles la sensibilitat del

Crítica d'art i de la crítica

Ja era hora! Fins i tot passava de l'horat! Que de què ja jo hi érem a temps!

Fou el dissabte de Glòria. Ressurrecció! Ressurrecció, sinó futurista, almenys futura de l'art i dels artistes. S'ha acabat el retraïment dins les torres, diguem-ne, de vori! Al fons del fons aquesta posició no era més que decadència per manca de nutrició, hàbitud de viure sense fruit, no direm de les modernes, sinó ni tan sols de les més antigues comoditats. Excés de misèria fent el cor fort per estar-ne orgullosos. Camí de marrada que ens ha menat a l'absurd de què als nostres cirkols artístics s'emprin bons materials per a la construcció dels vàters i tela de saca per a les sales d'exposició, volent-nos convèncer mútuament que així queda ric de qualitat!

Sort que en aquest món tot ve dia que s'acaba; i, gràcies a Déu, podem estar segurs que si l'art no, almenys els artistes van pel bon camí. El camí lògic i natural que no és pas altra que la intervenció dels artistes en la política, doncs l'art, com totes les coses del món, no podia ni devia ésser una excepció.

Els que han portat la iniciativa de l'actuació política a l'estament, podríem dir que han estat els cremadors de retrats de personalitats. Els pintors d'aquest ram han estat els primers en trobar els bons resultats de la política, alguns dels quals ja n'han fet una especialitat, la qual consisteix en fer determinats retrats, lleugers i molt combustibles; el primer és per a facilitar el trasllat del lloc que ocupen al de la crema, i el segon per a què el foc tingui el grau màxim d'espectacularitat i faci el mínim de fum per a que no molesti els neutrals i pacífics transients.

D'altres artistes sabem que no es dediquen més que a la revenda i compten amb perfecta organització d'agències en diversos llocs de la Península, a fi de reposar al moment qualsevol personalitat reduïda a endres.

No manca qui, amb idèntica finalitat, ha muntat una casa asseguradora i en poc més d'un any de llogater al carrer de Ponent ha passat a ésser propietari d'una torre a la Bonanova.

Tot això han estat boirosos inicis de l'activitat política-administrativa dels artistes.

Però, com hem dit al començament, la grossa va ésser el dissabte de Glòria, en fer la visita de consuetud a les nostres sales d'exposicions. En totes les sales no oïem una paraula de pintura. No es parlava d'altra cosa que de política. En totes les

converses, dominaren sols les paraules "districte", "minories", "republicans", "Lliga", "independents", "dretes", etc., barrejades als noms de Junyent, Sarsanedas, Gifreda, Merli, Hèlios Gómez, López Llausàs, Amadeu Vives, és a dir, tots els que dintre de l'art i traient-les d'un cantó o altre, poden disposar de sis mil cinc centes pessetes.

Pel que fa al mestre Vives, creieu que ens ha sorprès. Teníem el mestre per un home d'idees grans, però mai de la vida podíem imaginar que la lírica fos tan necessària a una ciutat. Després d'escollir-lo hem quedat convençuts de que el lirisme és un article de primera necessitat urbana. Volríem fer tots els vots per a que surti elegit mestre Vives, car tremolem en pensar en una desfeta. Suposar-ho sols, ens dóna vertigen i compremem que no tindríem forces per a resistir-ho.

Un gran teatre líric! I vinguen "golondrinas" i "golondrons" a tort i a dret; en poc temps, Barcelona serà un paradís.

Això és la cosa que no sabem ni podíem sospitar. Que per anar al camp del progrés de les grans capitals, el primer que ens calia era construir un gran teatre líric. Ara ho veiem clar com la llum que ens il·lumina. Problema social? Urbanització? Subsistències? Música! Res més que música. Els temps no estan per altra cosa i cal ésser radical.

Mestre Vives, sou molt gran!

—I en Gifreda?—hem preguntat.

A l'amic Gifreda és inútil intentar parlar-li. No us deixarà dir aquesta boca és meua. S'entrena a la controvèrsia unilateral. Tan callat com era, ara parla, pel cap baix, vint hores diàries. El seu metge tem una tisi de gola. A més, li dura encara l'afectació del dia que van nomenar-lo candidat. Això que els seus amics varen prendre totes les precaucions i ho van fer en caràcter íntim. Així i tot, li va produir tan gran impressió, sensible com és, que va quedar groc com la cera. I encara no li han tornat els colors. Tan bonics com els tenia! Els fills precipiten la mort de les mares!

—I vos, Merli? Què?—preguntem.

En Merli, amb aquella bonesa tan seva, ens explica fil per randa el seu melodrama.

Es colpidor. Feia tot just dos mesos que tenia obertes les "Galeríes Avinyó", tot anava bé; el seu "poulin" Bosch Roger era guanyador del premi "Cambó". No podia pas demanar més; cor què vols cor que desitges. Però... s'ha sentit arrossegat pel corrent; per tal de fer quartos ha tancat la botiga i després... després ha estat terrible. Una cosa imprevista, allora que dolorosa... I el que és fatal, és que no hi han trobat solució. Per a presentar-se, cal un temps determinat de veïnatge a la població. El sacrifici de la "Galeria" ha estat estèril.

Cosa terrible per a un home que tots els afers li duren de Nadal a Sant Esteve. No hi ha més remei que desistir.

No vos hi capfiquen, amic Merli. Després de tot, penseu que l'elecció és per quatre anys. Amb el vostre geni inquiet, us hauria estat impossible de resistir-ho.

Demanem excusa als lectors. No ens és possible parlar d'exposicions. La política ha eclipsat l'art, aquesta setmana. I nosaltres hem estat una víctima més del corrent abassegador.

ORTIGUETA

CAMISERIES

DEULOFEU

Plaça Sant Jaume, 3 — Call, 30 — Rambla de les Flors, 4
Telef. 19.873 — Telef. 19.657

CORBATES ALTA FANTASIA - PAIAMES - MITJONS
BARNUÇOS - GÈNERES DE PUNT ETC. ETC.

INMENS ASSORTIT EN CAMISES, DE CONFECCIÓ
INMILLORABLE

GRAN VARIETAT D'ARTICLES PER A CAMISES
A MIDA

Aquesta casa presenta el millor assortit de sedes a preus
extremadament reduïts

el moment

Les promocions noves que diumenge surtin triomfants de les urnes, tenen una missió a aconseguir. Redreçar l'imperi de l'ètica política a les corporacions populars de Catalunya.

Una vegada era un rei...

Censures i lloances

En tots els aspectes de la vida els humans estem exposats al judici dels altres, no sempre just, mes bé inspirat per la simpatia o l'odi que puguin sentir per nosaltres.

Quantes vegades en una reunió hem oït senyores murmurant de llurs amigues, mogudes d'enveja per un vestit més elegant estrenat per la víctima o per un automòbil més luxós lluit pel seu marit!

I els homes, no murmuren? Molt més que les dones. La murmuració masculina arriba moltes vegades als límits més destructors de la fama, de la reputació i àdhuc de l'honra aliena.

Hi ha esperits senzills que es preocupen i es fan mala sang pel judici que mereixen als altres ("faut pas s'en faire"). En canvi, n'hi ha d'altres que afecten un menyspreu olímpic pel que d'ells diguin; val a dir que gairebé sempre la processó va per dins.

Jo confesso sincerament que em preocupen molt poc les censures que puguin dirigir-me, si en la meua consciència me'n sento absolt. Contràriament, em preocupen molt les lloances de determinades persones.

Ésser censurat, discutit i fins insultat, segons per qui, és cosa que moltes vegades no arriba mai ni a fregar l'epidermis; saber-se lloat i aplaudit per determinades persones, és pitjor que oir-se'n malparlat.

Vergniaud, un dels caps de la Gironda, un dels homes més complets de la Revolució francesa, pensador profund, orador eloqüent i d'un bon sentit constructiu dintre de l'època, estava en certa ocasió molt de mal humor. —Què et passa?, li preguntà un altre girondí. —Estic contristat, replicà Vergniaud; he sabut que Marat parla bé de mi.

IVAN TIRANT

CATALANISME?

Ni creu ni barres

(Acabament de la 1.ª plana)

monument de la pietat catalana, potser més d'un... Catalunya no ho pot permetre, no ho permetrà.

Després de la creu li ha tocat el torn a la bandera. Ara ja no és "quincalla". Pitjor. Les quatre barres, segons un prohom de l'Esquerra Catalana, són un drap que ens envileix, perquè era la bandera dels nostres Reis. Volem fer mercè a l'inconscient minyó que proferí tals paraules, d'afegir-hi el seu nom. La dèria republicana comporta moltes d'exaltacions, però mai no pot ésser, ni explicació tan sols, d'una semblant injúria contra una bandera, gairebé mil·lenària, que onejà en els dies de glòria de Catalunya, a mitja Península, i a França, Itàlia, i, Mediterrània enllà, a l'Orient, que presidí la revolta heroica per la llibertat, un xic més ardida i cruenta que la batalla de Prats de Molló, i que, en el renaixement actual de Catalunya ha estat el símbol al voltant del qual s'han unit diverses generacions de patriotes, treballant i sofrint per ella quelcom més de ço que fins ara han treballat i sofert aquest brillant estol d'herois, la prudència dels fets dels quals ha contrastat sempre amb la valentia de les paraules, fins arribar a donar la mida del seu coratge als de l'altra banda de l'Ebre.

No sabem pas què succeiria si tornés a aquest món qualsevol súbdit del Rei Don Jaume, qualsevol soldat de la "Coronela" o qualsevol dels venerables avis que, encara, hem conegut, i veïés les quatre barres tractades així.

S. C.

Caça i Pesca

Els bigotis horaris

Reunió del Comitè d'Acció Política de la Lliga. El treball ha estat feixuc. L'organització electoral comporta una feina de detall aplaudidora; cal lligar molts caps, cal lligar gromolls i untar l'engranatge bé per a que la màquina funcioni després de vuit anys d'estar parada.

Fa hores que el Comitè està reunit i la matinada s'apropa.

Algú pregunta a en "Pol":

—Sabeu quina hora és?

En "Pol" es mira els bigotis del senyor Duran i Ventosa i contesta amb aplom:

—Les quatre de la matinada.

Es cosa sabuda que el nitrat de plata té determinades reaccions sota la llum artificial. Un estudi de la graduació del colorit permet a en "Pol" establir exactament l'hora que és, les nits de Comitè. Naturalment, sempre que el senyor Duran assisteix a la reunió.

L'auto groc

Poc després de la dictadura, J. S., un jove habitual del bar del Colón, aconseguí del seu papà, industrial conegutíssim, que comprés un auto.

No calia fer una despesa massa forta, per començament, i l'auto comprat fou de segona mà, d'un groc lluent que enamorava.

El noi sortí satisfet per primera vegada amb el seu bòlit, però a la mitja hora era de retorn. En el curt espai de temps de trenta minuts li havien pres el número deu vegades. Guàrdia urbà que es topava, denunciava que es guanyava. Al cap del mes, les multes a l'auto groc pujaven un piquet de pessetes.

A l'últim s'ha sabut el motiu de l'"interès" que per a l'auto groc sentia la guàrdia urbana.

El cotxe havia pertanyut a un conegut "verno" d'un conegut ministre de Primo de Rivera, el qual feia de regidor a l'Ajuntament dictatorial, i per a demostrar el seu fecund ingeni, s'entretenia a vulnerar els reglaments de circulació. La venera no li servia per gran cosa més que per esbrincar els guàrdies quan volien posar-lo a rotllo.

Naturalment, en caure la dictadura, l'honorable cos de la guàrdia urbana va esmolat els llapis disposats a tornar-s'hi. L'auto groc va quedar fixat de tal manera, que va batre tots els rècords de multes.

De tal manera, que el conegut "verno" va haver de renunciar al cotxe, que el portava camí de la ruïna.

Díptic piquiponà

Era els dies que a Madrid es celebrava la vista contra els signants del manifest de desembre.

El nebot del senyor Pich, bon xicot com és, li fa portar "El Matí", per tal de veure si el converteix del tot. L'endemà d'iniciar-se la vista, el senyor Pich, agafa "El Matí" i llegeix: "El procés contra A. Zamora", i comenta compungit amb el seu secretari:

—Quina llàstima de xicot! Amb què s'haurà embolicat ara! Tant que m'agradava de veure'l jugar!

...

Escena de carrer:

—Bona nit, senyor Pich i la companyia!

—Hola, i què tal!

—Sí, miri, venim del "cine".

—Nosaltres també.

—I què, que han vist?

—Home, una pel·lícula molt bonica que se'n diu "Del mismo barrio".

Candidat filarmònic

Uns pressumptes electors baden davant de la restrallera de cartells electorals que empastifien una paret del districte tercer.

—Home, aquest trobo que va bé per nosaltres — fa un dels badocs, assenyalant la candidatura d'Esquerra Catalana—. Essent com som del "coro", bé cal que procurem tenir un representant del ram que defensi els interessos filarmònics tal com volen fer els esportius amb els seus.

A la candidatura d'Esquerra Catalana pel districte tercer hi ha el doctor Battestini.

Rodes i rotaris

—On hi hauran més rodes? — pregunta algú en una penya política.

—Home, naturalment al districte IV—contesta un altre—. Almenys hi hauran les d'en López Llausàs i d'en Camps Margarit, que són rotaris.

Esport i ciutadania

Comentaris electorals esportius.

—Home, saps que no comprenc com presenten en Batlle Miquelena pel tercer, essent directiu del "Real C. D. Español"? — diu un de l'Esquerra Catalana.

—No facis escarafalls — respon el de l'A. C. R.—, que vosaltres ens hi ajudeu. Pel IV, vosaltres presenten en Soldrà, que és representant del Club de Can Ràbia a la Federació. En Sunyol diu que això és fer esport i ciutadania.

—Potser té raó. Però a mi em balleja el cap.

LA SETMANA POLITICA

Obsessió electoral.-La Lliga mestressa d'oportunisme.-L'hibridisme del P. C. R.
El vermell de la Esquerra.-Mosàic estil Lerroux.-Àpoteosi camperol

No hi ha manera de sotraure's a l'ambient electoral. Arreu es respiren eleccions, i amb tants de mitings, cartells, proclames, articles periodístics i xafardaries de cafè, hom arriba a sentir l'obsessió electoral. Els comentaris són, naturalment, una dissecció crua de les candidatures en lluita.

La "Lliga Regionalista" va al davant en els comentaris. Ha tingut durant tants anys la hegemonia, gairebé el monopoli de l'administració municipal barcelonina que, no és d'admirar que els comentaristes siguin amb ella no gaire caritatius. La primera cosa que crida l'atenció és que, malgrat ésser tan recent la seva posició centrada, ja n'hagi perdut la memòria. Ella que tota la vida ha cuidat de dir-se neutra; ella, que sempre ha estat d'un sentit conservador dels més pejoratiu, ara pren —o intenta prendre— tot d'una, un matis d'extrema dreta que no enganya pas a tothom.

Realment, a la dreta, tret d'algun candidat escadusser, no li queda enfront a "La Lliga" cap candidatura que li faci nosa.

El trencament dels tradicionalistes amb ella, la posen en situació de fer jugar el seu tradicional oportunisme, decantant-se del costat on hi ha la massa catòlica que aquell mateix oportunisme li havia fet perdre, per tal d'atreure-la novament. La ocasió és magnífica, però difícil el reeiximent. La dreta desconfia i per altra part el lastre dinàstic pesa massa en aquests moments.

La candidatura del Partit Català Republicà, producte híbrid de la fusió de les dues "Accions" ja difuntes, és la que crida en segon terme l'atenció pública. No negarem que en el maridatge Bofill i Mates-Rovira i Virgili, l'aportació feta per aquest darrer—per altra part, la més petita—sigui d'elements esquerrans, però en l'esquerrisme de la gent d'en Bofill ningú no hi creu. Són gent de temperament conservador que, portada pel lirisme de la modernitat, i enamorada d'aquests mots tan europeus, com liberalisme, democràcia i república, s'han trobat al camp esquerrà sense adonar-se'n. Entre el seu catolicisme i el neutralisme liberal s'han armat un garbuix que no hi ha qui el desnredi. Prou tiren l'ham als de la dreta, prou els fan l'aleta als de l'esquerra, però aquests per trobar-los massa dretans i aquells perquè els consideren tarats d'esquerrisme, perilla de que la captació es limiti a la gent prèviament arrenclada.

La tercera candidatura és la d'Esquerra Catalana, d'un color vermell pujat, d'un esquerrisme tan accentuat, que ha fet desaparèixer la seva catalanitat. Més que català, és internacional, més que internacional és marcadament revolucionari. La bandera barçada ja no és el drap venerable, símbol de la pàtria, és més aviat un record de la Catalunya medieval dels comtes-reis, i per ço mateix, detestable. Falç, martells i estrelles de cinc puntes són signes més addients a l'ex-

tremisme d'aquest grup que té per punts bàsics En Marcel·lí Domingo i En Francesc Macià. Heus-aci a què han quedat reduïts els radicalismes i somnis maciàtics: ésser juguet de l'inquiet i intrigant Marcel·lí Domingo. Però, En Macià, visionari sempre, no se'n dona compte i encara diu que serà mal català qui no voti la candidatura d'Esquerra. Podria ésser que diumenge es demostrés que els mals catalans són la immensa majoria.

Ara, bé: un mosàic que té el nom "Coalició Republicana-Socialista", integrada pels lerrouxistes, socialistes de la Unió General de Treballadors, Federals, Dreta (!) liberal republicana; Partit Radical Socialista i una infinitat més de grups brotats per generació espontània al conjunt electoral. Indica una manca absoluta de sentit polític—millor dit, de decència política—pretendre l'administració de la ciutat a base d'un fraccionament quasi molecular.

Per últim, queden dues candidatures més, de nom vistós: l'una, la comunista, que segueix les inspiracions de Moscou per mitjà de Madrid, i l'altra també comunista, procedent del Bloc obrer i camperol, integrat per catalans.

No cal dir que amb tantes candidatures, la massa electoral està desorientada i fins marejada, essent possible que l'excés de noms i colors produeixi un retraïment per no trobar encara l'elector la candidatura que satisfaci els seus ideals.

Comentaris lleugers

Patriotisme

Heus aci una paraula que aviat l'hauréu esborrat del diccionari, no precisament per haver caigut en desús, sinó perquè, al pas que anem, esdevindrà el mot sense cap mena de sentit o, si és que en té, arribarem per no saber ço que significa.

En les èpoques pre-vuitcentistes, quan encara no s'havien inventat la llibertat i democràcia sevillanes, ni teníem les orelles eixordades amb aquests mots ampullosos, la paraula patriotisme tenia una significació definida, diàfana, única. Tothom entenia, sense necessitat de fer grans esforços cerebrals ni recórrer a traductors, que volia dir amor a la pàtria, afecte pregon a aquest trosset de terra geogràfica i políticament delimitat del que som fills. I qui diu amor, diu guarda gelosa del seu bon nom, diu sacrifici per al seu benestar, per a la seva vida, lloança perpètua de les seves virtuts, caritativa dissimulació dels seus defectes.

Ara, ja no sabem on som. Aquella significació tan planera ha esdevingut geogràfica, paradoxal, intel·ligible per als qui passem per no saber viure de cara a Europa. Els capgiradors del concepte patriotisme pretenen que és la seva manifestació més pura desacreditar la pàtria als ulls del món—del que suposem forma també par Europa—amb constants aldarulls trágicòmics, per un no-res, com els recents de Madrid i Barcelona; deprimir el signe monetari nacional en profit de fortunes estrangeres; posar en entredit la solvència de la hisenda pairal amb cablegrames petulants com el de l'Alcalà Zamora al grup bancari foraster; enviar missatges fora de casa per tal d'aconseguir la intervenció aliena en les nostres qüestions internes; bescantar els nostres usos, els nostres costums, les nostres lleis, tot el que servem de més sa de les nostres tradicions patriòtiques, convertint-se en servils imitadors i devots fervents, sense garbell, de ço que porti la marca d'altres fronteres.

Ara per ara, és això, i res més que això, pur patriotisme. Demà... Demà podria ésser que es capgirés de nou aquest concepte. La república, si no ens enganyen, està a la porta, i qui sap si està esperant al rebedor, com a ben educada, que li toqui el torn d'entrada. Aleshores podria ésser que el mot patriotisme tornés a reprendre en el diccionari el significat pre-vuitcentista de què parlàvem. I que els aldarulls sagnants o les simples entremaliadures d'esperits inquiets siguin considerats com a delictes vulgars, que caldrà reprimir i castigar per tal que Europa no ens tingui per incivilitzats o ingovernables; que el trasbalsament del crèdit sigui tingut com una reprovable maniobra empobridora de la nació i, per tant, afavoridora dels interessos estrangers; que els missatges i peticions d'intervencions internacionals constitueixin un crim de lesa pàtria; que el cablegrames sistema Alcalà Zamora siguin qualificats de traïdoria mereixedora d'afusellament, si és que la pietat presidencial no l'atenueja amb una declaració d'irresponsabilitat amb reclusió en un manicomi; que el bescantament de les coses nostres sigui punyat amb el menyspreu dels bons ciutadans.

I farà bé la república si vol viure el dia que els desencerts monàrquics li donin el triomf. Farà bé, encara que el restabliment del veritable sentit de patriotisme sigui a canvi d'una adulteració dels actuals conceptes de liberalisme i democràcia, admirables per a combatre la monarquia, però d'allò més molestos per a sostenir el nou règim.

MENUT